

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ÇOCUKLARIN SUÇA SÜRÜKLENMESİNE YOL AÇAN NEDENLERİN TÜM BOYUTLARIYLA İNCELENEREK
KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ MEKANİZMALAR GELİŞTİRİLMESİ İLE ÇOCUKLARIN TOPLUMSAL YAŞAMA ETKİN
KATILIMLARININ SAĞLANMASI İÇİN YAPILMASI GEREKENLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/1912, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379)
TUTANAK DERGİSİ

1'inci Toplantı
16 Aralık 2025 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Müşerref Pervin Tuba Durgut'un, Komisyonun Genel Kurul toplantı saatlerinde de çalışma yapabilmesi için Başkanlık Divanından alınan izne ilişkin açıklaması

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Komisyonun çalışma konularına, çalışma metodolojisine, çalışma takvimine, Komisyonunda görevlendirilecek uzmanlar ile Komisyona davet edilecek kişi, kurum ve kuruluşların tespitine ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ÇOCUKLARIN SUÇA SÜRÜKLENMESİNE YOL AÇAN NEDENLERİN TÜM BOYUTLARIYLA İNCELENEREK
KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ MEKANİZMALAR GELİŞTİRİLMESİ İLE ÇOCUKLARIN TOPLUMSAL YAŞAMA ETKİN
KATILIMLARININ SAĞLANMASI İÇİN YAPILMASI GEREKENLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/1912, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379)

-----0-----
1'inci Toplantı
16 Aralık 2025 Salı
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu Ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi İle Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu saat 16.03'te açıldı.

Komisyon Başkanı Müşerref Pervin Tuba Durgut, Komisyonun Genel Kurul toplantı saatlerinde de çalışma yapabilmesi için Başkanlık Divanından alınan izne ilişkin açıklama yaptı.

Komisyonun çalışma konularına, çalışma metodolojisine, çalışma takvimine, Komisyonunda görevlendirilecek uzmanlar ile Komisyona davet edilecek kişi, kurum ve kuruluşların tespitine ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 17.46'da son verildi.

16 Aralık 2025 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.03

BAŞKAN: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa KÖSE (Antalya)

SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)

KÂTİP: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)

----- 0 -----

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Komisyonumuzun değerli üyeleri ve değerli basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun Komisyon Başkanı, Başkan Vekili, Sözcüsü ve Kâtibinin seçimi gündemli geçen toplantının ardından çalışma takviminin belirleneceği ilk toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Müşerref Pervin Tuba Durgut'un, Komisyonun Genel Kurul toplantı saatlerinde de çalışma yapabilmesi için Başkanlık Divanından alınan izne ilişkin açıklaması

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Gündemimize geçmeden önce ilk olarak "Başkanlık Sunuşları" kısmı kapsamında sizlere bazı hususlar hakkında bilgi vermek istiyorum. Bildiğiniz gibi, 10/12/2025 tarihli toplantımızda Komisyonumuzun Genel Kurul saatlerinde de çalışma yapabilmesi için İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca Başkanlık Divanından izin istenmesi yönünde karar almıştık. Bu karar doğrultusunda Meclis Başkanlığına yazı yazılarak Komisyonumuzun Genel Kurulun toplantı saatlerinde de çalışma yapabilmesi için Başkanlık Divanından izin talep edilmiştir. Buna göre, Komisyonumuzun toplantılarında bulunacak üyelerimiz Genel Kurul çalışmalarında var görünecektir.

Toplantı gündemimize geçiyorum.

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Komisyonun çalışma konularına, çalışma metodolojisine, çalışma takvimine, Komisyonunda görevlendirilecek uzmanlar ile Komisyona davet edilecek kişi, kurum ve kuruluşların tespitine ilişkin görüşme

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - İlk olarak, Suça Sürüklenen Çocuklara İlişkin Komisyonun çalışma konuları ve çalışma metodolojisi hakkındaki değerlendirmelerimi siz Değerli Komisyon üyelerimizle paylaşmak istiyorum. Komisyon Raportörlerimizden Gökhan Dinç Bey hazırladığım çalışmayı Komisyonumuza aktarmamda birazdan bana yardımcı olacak fakat önce ben bir giriş konuşması yapmak isterim.

Sayın üyeler, bugün çalışmalarına başlayan bu Komisyonun temel amacı, çocukların suça sürüklenmesine yol açan nedenleri bilimsel, kanıta dayalı ve çok boyutlu bir bakış açısıyla ele almaktır çünkü çocuk adaletine ilişkin meseleler tek bir değişkenle açıklanamayacak kadar karmaşık, aileden mahalleye, okuldan toplumsal yapılara kadar birçok halkada şekillenen süreçlerin sonucudur. Bu nedenle, Komisyon çalışmalarının çerçevesini, uluslararası alanda şiddet ve risk davranışlarını anlamada yaygın biçimde kullanılan sosyoeolojik model üzerinde kurmayı öneriyorum. Bu model, bireyden topluma uzanan çok katmanlı bir etki alanı tanımlayarak çocukların davranışlarının tek bir nedenden değil birbirini etkileyen halkalardan oluştuğunu açık biçimde ortaya koymaktadır. Bugün uluslararası bilimsel literatüre baktığımızda, çocukların suça sürüklenmesi, gençlik şiddeti, çete davranışı ve bağımlılık araştırmalarında bu yaklaşımın temel alındığını görürüz çünkü bu yaklaşım, bireysel nedenlere takılıp kalmamızı, aile ve çevrenin etkisini görmezden gelmememizi, toplumsal ve yapısal faktörleri analize dâhil etmemizi, çözümün yalnızca çocuğun davranışında değil ekosistemde olduğunu gösterir. Bu Komisyonun hedefi, yalnızca nedenleri listelemek değil politika üretirken hangi düzeyde hangi müdahalenin etkili olacağını da belirlemektir.

Sosyoeolojik yaklaşım bize çok katmanlı bir yol haritası sunmaktadır. Çocuğun davranışını etkileyen faktörlerin tümü aynı ağırlıkta değildir. Bu nedenle, araştırmalarımızda yakın ve uzak belirleyicileri tanımlamak önemlidir. Bu ayrımı yapmak, Komisyonumuzun hem kısa vadeli çözüm adımlarını hem de uzun vadeli reform ihtiyaçlarını aynı çerçevede görebilmesini sağlayacaktır. Komisyonumuz için 3 aşamalı bir çalışma çerçevesi öneriyorum. Birinci aşamada yakın risk faktörlerini haritalayabiliriz; bireysel, ailesel, okul temelli dinamiklerin analizi bizim mevcut durumu daha iyi anlamamızı sağlar. İkinci aşamada ise yapısal ve uzak faktörleri inceleyebiliriz; yoksulluk, hizmet kapasitesi, mahalle güvenliği, toplumsal normlar gibi geniş ölçekteki belirleyicilerin tespiti bu noktada önem arz etmektedir. Üçüncü aşamada çok düzeyli müdahale ve politika önerilerini ortaya koyabiliriz. Her düzey için riskin oluşma mekanizması, müdahale araçları, hızlı kazanımlar, izleme ve değerlendirme göstergeleri ve kanun önerileri oluşturabiliriz. Böylece önerilerimiz, hedefli, uygulanabilir, kanıta dayalı ve ölçülebilir bir yapıya kavuşacaktır.

Sayın üyeler, bu Komisyonun görevi, Türkiye'de çocuk koruma sisteminin tüm bileşenlerinin daha güçlü, daha kapsayıcı, daha önleyici bir yapıya kavuşmasına katkı sunmaktır. Hep birlikte, bilimsel veriye dayanan, çocuk merkezli, bütüncül bir rapor hazırlayacağımıza inanıyorum. Bu sorumluluğu büyük bir ciddiyet ve hassasiyetle yürüteceğiz.

Şimdi Komisyon Raportörlerimizden Gökhan Bey benim Komisyonumuz için hazırladığım taslak araştırma metodolojisini ve çerçevesini size çok kısa sunacak. Bu taslak çerçevenin Komisyon üyelerimizin değerli katkılarıyla daha da zenginleşeceğine inanıyorum. Değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Bu aşamada görsel basın mensuplarını salonun dışına davet etmek isterim.

Gökhan Bey, sizi dinliyoruz.

KOMİSYON RAPORTÖRÜ GÖKHAN DİNÇ - Teşekkür ederim.

Sayın vekillerim, kıymetli katılımcılar; bugün, az önce Sayın Başkanımızın bahsettiği sosyoekolojik yaklaşımla ilgili sizlere çok kısa bilgi vermek amacıyla bu sunumu gerçekleştirmekteyiz.

Sosyoekolojik yaklaşımın temel varsayımı, bir çocuğun suça sürüklenmesi tekil bir nedenin değil birbirleriyle etkileşim hâlinde yapısal, sosyal ve bireysel faktörlerin tamamının bir sonucu olduğu üzerine kurulu bir araştırma modelini ifade etmektedir. Bu konudaki çözüm ise yalnızca bireye yönelik değil çok katmanlı, önleyici ve sistem temelli olmak zorunda olduğundan bahseder metodolojimiz.

Sosyoekolojik yaklaşımın boyutları olarak suça sürüklenen çocuklar ve ilişkisine bakıldığında, temelde 4 katmanı ele almaktayız. Bunlardan ilk katman bireysel düzey yani çocuğun kendisinden çevresine doğru genişleyen bir faktörler silsilesinden bahsediyoruz. Bireysel düzeyde, çocuğun yaşı, gelişim düzeyi, kişisel ve demografik özellikleri, travma öyküsü gibi ruh sağlığı, dürtüsellik ve madde kullanımı gibi pek çok faktörü inceleyebiliyoruz. Aile ve yakın çevre düzeyinde ise ebeveyn tutumları, aile içi şiddet, ihmal, akran grupları ve mahalle etkisi gibi çocuğun doğrudan birincil çevresini oluşturan ve yakın çevreyi oluşturan faktörleri incelemeye devam ediyor yaklaşım. Kurumsal ve toplumsal düzeyde ise hukuk sistemi, sosyal hizmetler, adalet, kolluk uygulamaları gibi daha kurumsal ve toplumsal faktörlerin incelenmesi ve ortaya konulması; politika ve yapısal düzeyde ise o ülkenin içinde bulunduğu çocuk ceza hukuku normları ve infaz süreci, sosyal politika tasarımı, yoksulluk ve eşitsizlik gibi faktörler incelenmektedir. Kısaca, sosyoekolojik yaklaşım, suça sürüklenen çocuklarla ilişkisini temelde 4 ana katmanda değerlendirmektedir.

Bununla beraber, bu yaklaşımda Komisyonun çalışma süreci metodolojik olarak 4 aşamadan oluşabilir kanaatindeyiz. Suça sürüklenen çocuklarda şiddeti önleme yaklaşımı hem Dünya Sağlık Örgütünün hem de CDC'nin benzer çalışmaları olan bir metodolojiyle alınmaktadır. Burada önce sorunun tanımlanması, mevcut durum ve istatistikler, peşinden bu sorunun nedenleri ve risk faktörlerinin analizi, devamında kanıta dayalı çözümler, politika ve hukuk uygulama değerlendirmesi ve sonuç olarak da uygulama ve yaygınlaştırma, Komisyonun önerileri, politika yol haritasıyla şekillenen bir süreç ortaya konulmaktadır.

Suçta sürüklenen çocuklarla ilgili önerilen ana çalışma temaları ve sorularına bakıldığında, mevcut durum analizi ve suça sürüklenen çocuklarla ilgili istatistikler, genel bakışa ek olarak 8 tane ana çalışma teması öne çıkmaktadır. Bunlar, suça sürüklenmenin nedenleri ve psikososyal, ekonomik ve kültürel boyutlar; kriminolojik perspektif, çocuk ceza hukuku, ceza sorumluluğu, bu alandaki normlar ve özel ceza hukuku, ceza muhakemesi, çocuk yargılaması ve infaz süreci, anayasa hukuku, insan hakları ve çocuğun üstün yararı, sosyal hizmet, çocuk refahı, sağlık, bağımlılık ve erken çocukluk ve koruyucu ruh sağlığı ve uygulayıcılar perspektifi, kolluk kuvvetleri, hâkimler, savcılar, uygulama uzmanları diyebiliriz. Sosyoekolojik modeli temelde 8 ana çalışma temasında ele alabilmekteyiz.

Komisyonun çalışma süreci kapsamında da sosyoekolojik modelde 3 tane aşama öne çıkmaktadır. Birinci aşama sorunu anlama ve analiz etme aşaması, Sayın Başkanımızın da bahsettiği yakın risk faktörlerinin değerlendirilmesi; ikinci aşama risk ve koruyucu faktörlerin tanımlanması yani uzak risk faktörlerinin değerlendirilmesi; üçüncü aşama ise politika ve yargı unsurlarını belirleme ve çözüm mekanizmalarını tanımlama aşamasıdır. Kabaca, on iki haftalık bir çalışma sürecinin ilk iki haftasının birinci aşamadan, sonraki beşer haftasının ise ikinci ve üçüncü aşamadan meydana gelebileceği değerlendirilmektedir.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkürler.

Şimdi Komisyonun kullanacağı metodoloji ve çalışma takviminin görüşülmesi ve Komisyonda görevlendirilecek uzmanlar ile Komisyona davet edilecek kişi ve kurumların tespiti hususlarında üyelerimizin görüş ve önerilerini almak istiyorum. Bu hususta söz almak isteyenler var diye görüyorum.

Sayın Komisyon Sözcümüz Ümmügülşen Öztürk Hanım'a söz veriyorum sıralamaya göre.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, ön raporunuz için teşekkür ederim, çok güzel bir rapor olmuş, elinize sağlık.

Çalışacağımız konu çok bileşenli bir konu yani çok katmanlı. İnşallah, hep beraber bunun altından kalkıp hayırlı bir işe vesile oluruz. Yenidoğan çetesi komisyonunda da yer almıştım. Gerçekten içimi rahatlatan çok güzel bir rapor hazırladık, çözüm önerileriyle, eksiklikleri, yanlışlıkları belirterek çok güzel bir rapor oldu. Darısı bunun başına inşallah diyelim ama burada işimiz daha zor. Orada tek Sağlık Bakanlığıyla ilgili bir alan vardı, burada yani en az 6 bakanlık Adalet Bakanlığı, Aile Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı gibi pek çok bakanlığı, kurumu içeren ve pek çok mesleki alanları da içeren bir durum, Allah yardımcımız olsun.

Benim önerim, özellikle kendi mesleğim ve aile mesleğimiz olduğu için de psikoloji derneklerini, psikiyatri, çocuk psikiyatri derneklerini özellikle önemsiyorum çünkü hem nedenlerini araştırırken hem de rehabilitasyon önerileri iki aşamada da bize fayda sağlayacaktır. Bunu özellikle belirtmek istedim.

İkinci önemsedğim konu da Yeşilay. Yeşilay kurumu çok güzel, kurumsal bir kurum ve bağımlı olan, problemlili olan çocuklarla sosyal yardım anlamında olsun, iş bulma anlamında olsun, nedenleri... Çok katmanlı tecrübeleri var, Yeşilaydan da muhakkak yararlanalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkürler.

Söz verme sırasına göre Sayın Aysu Bankoğlu.

Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Teşekkür ederim.

Öncelikle Komisyon Başkanlığına bir çalışma metodolojisi, davet edilecek isimler ve yöntem üzerine detaylı bir önerge sunduk. Bu önergeyi tek tek okuyabilirim ama tutanaklara geçmesini rica ediyoruz. Okuma dersiniz, bu önerge lütfen tutanaklara geçsin. Şimdi açıklayacağım, özetleyeceğim, arkadaşlarım da bahsedecek.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Özet olursa daha kıymetli olur.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Özetleyeceğim ama verdiğimiz önergenin tamamen tutanağa yansımını talep ediyoruz, öncelikle anlaşalım bu konuda yoksa bütün hepsini tek tek okuyacağım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Özetini alabilir miyiz Aysu Hanım?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Yok, özetini anlatacağım ama biz önergenin tutanaklara geçmesini rica ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - İlk toplantıda zaten zaman kısıtı olmadı yani biz de fark ettiyseniz bir metodolojide ortaklaşmaya çalışıyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Önergemizin tutanak metninde tarihe geçmesi açısından bazen şöyle oluyor tutanaklarda: Bazen tutanaklarda "Önerge alındı." diye geçiyor. Biz önergemizin tamamıyla dercedilmesini rica ediyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Heyecanla bekliyoruz metodoloji önerinizi.

Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Evet, şimdi, öncelikle şöyle: Suça sürüklenen çocuklar için -beyefendi nereye gitti- sunulan bu sosyoekolojik model yerine sosyoekonomik model duymayı beklerdik ve bunu öneriyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Literatürde "sosyoekonomik model" diye bir model var mı?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Suça sürüklenen çocuklar sorununu tek başına hukuki ya da kriminal olarak ele alan, sadece psikoloji üzerinden ele alan bir bakış açısını yetersiz buluruz. Bunu öncelikle vurgulayayım. Çünkü bir çocuğu sadece suç istatistiğine indirgemek onu oraya iten yoksulluğu, ihmali, şiddeti ve eşitsizliği görünmez kılmaktır. Bu çocukların büyük bir bölümü eğitimden koparılmış, ailesi yoksullukla boğuşan, mahallesi kaderine terk edilmiş çocuklar. Sosyal hizmeti olmayan, rehberliği olmayan, psikolojik desteği olmayan bir çocuğa "Neden yanlış yaptın?" diye sormak abestir. Önce sorulması gereken soru şu: Bu çocuğu kim yalnız bıraktı? Cevabı açık ve net: Sosyal devlet anlayışındaki eksiklik ve yetersizlikler, bu politikadaki yetersizlikler, bunları detaylı olarak önümüzdeki günlerde konuşacağız. O yüzden biz bu sorunu daha ekonomik bakış açısıyla, sosyoekonomik bakış açısıyla ele alıyoruz ve böyle olması gerektiğini düşünüyoruz. Çocukların yani bu suça sürüklenen çocuklar meselesini sadece bir asayiş ya da yargı değil, doğrudan bir sosyoekonomik, adalet ve kamusal sorumluluk sorunu olarak görüyoruz. O yüzden öncelikle iki... Yani burada detaylı olarak yer verdik önergemizde ama bir yoksulluk haritalaması yapılmasını öneriyoruz. Alternatif veri haritalaması içerisinde sadece suç oranları değil, okul terki, çocuk işçiliği, hane halkı geliri, uyuşturucu kullanım yaşı verileri üst üste getirilerek bir risk haritası çıkarılmalı diyoruz. Yoksulluk haritalaması... Çalışmalar gösteriyor ki yoksulluk haritasıyla suç haritası örtüşür. Bu nedenle çalışmaları sadece adli vakalar özelinde değil, kentsel dönüşüm mağduru mahallelerde, sanayi sitelerinde, özellikle çocuk işçiliği ve derin yoksulluğun yaşandığı bölgelerde de yürütmek gerekir.

Bir karanlık sayı araştırması önerimiz var. Adli mercilere yansımayan ancak sahada var olan suçluluğu tespit etmek için bağımsız araştırmalar talep edilmesi gerektiğini öneriyoruz Komisyon üzerinden.

Kurumlar arası bilgi akışının mümkün olmadığı durumların analizi için bir kopukluk analizi yapılması gerektiğini öneriyoruz. Söz gelimi, bir çocuk karakola düştüğünde Millî Eğitim Bakanlığının, Aile Bakanlığının ya da Sağlık Bakanlığının haberi oluyor mu, nasıl oluyor? Bu kurumlar arasındaki veri körlüğünü tespit edecek bir teknik inceleme yapılması gerektiğini söylüyoruz.

Çoğulcu dinlemeyi öneriyoruz, sadece masabaşı bürokratlarını, Bakanlık uzmanlarını değil, sahada çalışan örgütleri, sivil toplum kuruluşlarını, örgütlerini de dinlemek gerekir, buna ilişkin önerilerimizi verdik.

Bunun haricinde suça sürüklenmiş çocukların ailelerini ve suça sürüklenen çocukları özel olarak dinlememiz gerektiğini öneriyoruz asli unsur olarak.

Çocuk odaklı dinleme... Komisyonumuz suça sürüklenmiş çocukları dinlemeli ancak bu resmî Meclis toplantı salonunda değil, çocukların kendilerini güvende hissedeceği ortamlarda, psikologlar eşliğinde ve kimliklerini gizleyerek, belki kapalı oturumlarla yapılmalı. Buna ek olarak çocuk cezaevlerinde kalanların ya da tahliye olan çocukların aileleri de değerlendirilebilir.

"Sansürsüz görüşme" başlığı altında bir önerimiz. İnfaz koruma memurları, sosyal çalışmacılar, öğretmenler, idarecilerle bunların bulunmadığı ortamlarda görüşülerek sistemin tıkanıklıkları, varsa başka sorunlar kayda geçilmeli. Burada mesela Aile Bakanlığı bünyesinde Çocuk Hakları İzleme Değerlendirme Kurulunun işlevi, çalışmaları, ne kadar etkin olduğu yeniden ele alınabilir. Belki Komisyon bünyesinde çocuk hakları izleme kurulu gibi bağımsız bir kurul oluşturulabilir.

"Uyuşturucu" başlığı altında bu konunun sadece bir polisiye vaka olarak değil, bir umutsuzluk ve gelecek kaygısının sonucu olduğunu söyleyebilirim. Dolayısıyla, Komisyonumuzun çalışmalarında doğrudan değilse bile bağımlılığı çok yönlü ele alan multidisipliner çalışmalar yapan kişi ve kurumlara da başvurmamız gerekiyor. Buradaki önerimiz şu: Habersiz kurum denetimleri. Önceden haber vererek biz kurumları ziyaret ettiğimizde, "protokol ziyareti" adı altında bunlar belirli oluyor. Bu protokol ziyaretleri de gerçeği gizliyor, o yüzden habersiz kurum denetimleri yapmalıyız. Komisyon habersiz ya da çok kısa süreli bildirimlerle hem resmî kurumları hem de mahal ziyaretleri yapmalı. Söz gelimi çocuk infaz kurumları ya da suç haritasına göre oluşturulacak okul ve sokakları ya da atölyeleri denetleyebilir, bunları yapmalıyız.

Gene onun haricinde, çalışma metodolojisiyle ilgili zaten detaylı yazdık; dinlemeye ilişkin, istatistiki verilere ilişkin, yurt dışı uygulamalarıyla ilgili, yargı uygulamasındaki sorunların tespitiyle ilgili önerilerimiz var.

İşleyişe dair politik önerilerimi az önce anlattım. Çoğulcu dinleme, karanlık sayı araştırması, kopukluk analizi, yoksulluk haritalaması, bunları söyledik.

Somut öneriler getirilmesiyle ilgili -sayın vekillerim de söyleyecek- bununla ilgili önerilerimiz yazıyor. Yasa teklifiyle ilgili Komisyon altında bir alt çalışma grubu kurulabilir çünkü verdiğimiz önergede de var, Meclisin içinde çocuklarla ilgili kurulan araştırma komisyonları zaten neredeyse bir sayfa, sonuç bir dönem daha yeni bir araştırma komisyonu ve bu komisyonların birçoğu gerçekten çok iyi çalışmalar yapıyor, çok iyi somut önerilerde bulunuyor, hepimiz buraya emek veriyoruz ama somut önerilerin ne kadarı şimdiye

kadar kanun teklifi olarak Meclis Genel Kurulu önüne gelmiş? Belki bu Komisyon bunu da araştırmalı. Uzmanlarımız çıkarsın, şimdiye kadar yapılan araştırma komisyonları sonucundaki raporlardaki somut önerilerin ne kadarı yasa teklifi olarak gelmiş, ne kadarı bakanlıklarda, yönetmeliklerde, metinlerde yer almış ve ne kadarı uygulamaya geçmiş? Bugün bu noktadayız. Dolayısıyla, burada bir verimlilik analizi de yapmak lazım.

Somut önerilerle ilgili Meclis Araştırması Komisyonu çalışmalarımıza ilişkin, Komisyonun amacı ve yaklaşımına ilişkin önerilerimiz: Dinlenmesini ya da Komisyonunda yazılı bilgi talep edilmesini istediğimiz kişi ve kurumlar var, bunları genel hâliyle metodolojik olarak yazdık. Sivil toplum kuruluşları, barolar ve kurumlarla ilgili önerilerimizi yazdık ancak kişi isimlerini biz bugün iletmedik. Akademisyenler ya da bu konuyla ilgili çalışan avukatlar, hekimler, psikologlar, bunlarla ilgili ayrıca bir somut isim önerilerimiz olacak. Bunu bugün değil, önümüzdeki Komisyon toplantısında sunmak istiyoruz, o konuda da sizden süre talep ediyoruz.

Benim söyleyeceklerim bu kadar. Başta söylediğim bu metodolojiyle ilgili önerinin de dikkate alınması gerektiğini tekrar vurguluyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkürler.

Zaten birbirini kapsayan, aslında biz de aynı yerden bakmışız, belki sunumda fark etmediniz ya da benim konuşmamda. Bütün bu ekonomik dâhil bireyden topluma, bütün ekosistemi ailesel, kurumsal, organizasyonel, politik düzeyde, bütün risk faktörlerini ayrı ayrı tanımlayıp...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İçinde olduğunu biliyorum Başkanım, daha...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet yani aslında çok çatışan bir öneride bulunmadınız.

Çok teşekkür ediyoruz kapsamlı öneriniz için.

Şimdi, gördüğüm kadarıyla Sayın Beritan Güneş'in mikrofonu yanyor.

Buyurun Sayın Beritan Güneş.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bütün milletvekillerini de saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle önermiş olduğunuz modelin yani sosyoekolojik modelin bizler hem suç araştırmalarında hem bağımlılıkla mücadelede hem akran zorbalığı gibi çocuğu ilgilendiren konularda kullanılan ve hatırı sayılır bir model olduğunu söylememiz gerekiyor. Bu modelin tabii ki daha önce denenmiş olması, başka ülkelerde hem suç hem bağımlılık hem akran zorbalığı gibi meselelerde kullanılmış olması bize sonuçlarını da veriyor. Bu sonuçların en başında bu yöntemin kapsamlı bir yöntem olduğu, teşhiste çok güçlü bir yöntem olduğu, nedenleri iyi araştırdığı ve nedenleri iyi ortaya koyan bir model olduğu gibi zaman zaman modelin kendi içindeki handikaplar sebebiyle pratik olmadığı ve aynı zamanda sonuç odaklı ilerlerken de bazı sorunlarla karşılaştığını biliyoruz.

Şimdi, bizim önerimiz şu: Sosyoekolojik model iyi bir model ve bize bu öneriyi yapmış olmanız da bizler için olumlu fakat biz bu modelin yanına eklektik olarak iki modelin daha eklenmesi gerektiğini öneriyoruz Komisyonla. Birincisi sosyoekolojik modelin yanında gelişimsel model ve elbette onarıcı adalet modeli; bu üç modelin eklektik bir şekilde uygulanmasının metodolojik olarak daha iyi sonuçlar verdiğini literatürde de bulabiliriz. Neden bu modele ilişkin gelişimsel kuramı ve onarıcı adalet kuramını da önerdiğimi de açıklayayım: Gelişimsel kuram içerisinde çocukların hem bütün gelişim evreleri içerisinde suçla olan ilintisinin pedagojik olarak, psikolojik olarak, sosyolojik olarak incelenmesinin dayanaklarını bize verip suçu ve çocuk suçluluğunu daha iyi tanıyıp gelişimsel olarak daha iyi müdahaleler, daha iyi programlar, daha iyi politikalar üretmemize sebep olacağı için. Üçüncü model olan onarıcı adalet modelinin ise suçla ilişki ortaya çıktıktan sonra yani suç ve çocuk örüntüsü ortaya çıktıktan sonra bu örüntüde en başarılı olan ve çocuk suçluluğunu en hızlı şekilde düşüren ve buna dair önleyici bir mekanizma oluşturması sebebiyle cezayı değil, sorumluluğu artırması ve suçla çocuk noktasına bir içgörü geliştirmesi sebebiyle de onarıcı adalet yaklaşımını da bu pakete ekleyerek DEM PARTİ olarak bizim metodoloji önerimizin sosyoekolojik model, gelişimsel kuram ve onarıcı adalet yaklaşımı olduğunu iletmek isterim. Bu eklektik modelle ben eminim eğer bir çözüm burada oluşmuş olan ve bu Komisyonun kurulmasına da vesile olan bu irade bu yöntemi belirlediği takdirde bence önemli sonuçlar alacak.

Sonuç itibarıyla bu dünyada olan bir fenomen, dünyanın mücadele ettiği bir fenomen, sadece Türkiye'de gördüğümüz bir fenomen değil. Dolayısıyla, daha önce denenmiş, modelleri yapılmış çözüm öneriyle birlikte bizler bunu Türkiye düzlemine ve buradaki sorunlara indirgeyerek daha olumlu çalışmalar yapabiliriz.

Şimdi, çalışmaya giderkenki yolda bugün hem metodolojiyi konuşuyoruz hem uzmanları ve burada dinleyeceğimiz kurumların isim önerilerini konuşacağız. Burada bizim önerimiz şu: Lütfen, daha önceki komisyonlar gibi, muhalefetin önerilerine kapalı bir oturum sergilemeyelim, dediğimiz gibi, çocuk, multidisipliner ya da disiplinler üstü, siyasetüstü bir yerde. Dolayısıyla, bizlerin önerdiği, özellikle Diyarbakır, Mardin, Van, Urfa'da çocuklarla çalışan, doğrudan sahada olan kurumların da davet edildiği, her bölgenin sözünün söylendiği... Türkiye'deki artan suçluluğun, özellikle çocuklardaki oranının da dikkate alınması sebebiyle bizlerin önerisinin de muhakkak olması gerektiğini, olmaması durumunda eksik kalacağını ve bizlerin de buraya aidiyetinin ne yazık ki düşeceğini belirtmek istiyorum. Bizler kurum önerilerimizi bugün size sunacağız. Bunun haricinde de biliyorsunuz, çocukla ilgili meseleler Türkiye'deki bütün sivil toplumun şu anki ana meselelerinden biri ve bize ulaşan EŞİK Platformunun da Komisyonla davet edilmek üzere hazırlamış olduğu bir uzman listesi var. Ben bu listeyi de EŞİK Platformu adına sizlere sunmak isterim. EŞİK Platformu hem onuncu hem on birinci yargı paketlerinde çocukların kapatılmasına ilişkin meselelerde aktif rol oynamış, burada çocuğun üstün yararını gözetken programların çıkarılması için çalışma yürüten bir kurum olarak burada. Kadınlar burada da iradelerini gösteriyorlar, burada da hem bugüne hem yarına dair sözlerini söylemek istiyorlar. Bu sebeple, EŞİK'in kurum taleplerini ve yaptıkları araştırmayı da sizlere iletmek istiyorum.

Kabaca söyleyeceklerimiz bu kadar. Başarılar diliyorum, kolaylıklar diliyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Beritan Hanım, çok teşekkür ediyoruz kapsayıcı önerileriniz için.

Şebnem Hanım'a söz veriyoruz.

Sayın Vekilim, buyurun.

ŞEBNEM BURSALI (Izmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle, Komisyonumuz hayırlı olsun. Bugün itibarıyla gerçekten çok önemli bir sürecin de başladığı, hayırlı sonuçlara da sebep olacak çalışmaları hep birlikte yapacağımıza inanıyorum. Bunu da belirtmeden geçemeyeceğim.

Metodoloji için teşekkür ediyorum öncelikle ve değerli katkılarıyla bütün vekillerimizin, konuşmacılarımızın daha da zenginleşerek bu metotla da çok doğru sonuçlara sebep olacağına da inancımı söylemek isterim.

Tabii ki çocuk dünyanın en savunmasız gruplarından biri ve sayın vekilimizin de belirttiği gibi siyasetüstü bir konu yani bütün her şeyin üstünde. Hepimizin üzerine titrediği evlatlarımız için, çocuklarımız için, gençlerimiz için burada hep beraber sadece sebepleri değil; süreci, sonucu ve tabii ki çözümleri de konuşacağız ve inşallah çok doğru bir çalışmanın sonunda da hazırlayacağımız raporla da sonuç alacağımıza inanıyorum.

Ben daha fazla uzatmadan 2 kişiyi önereceğim bu anlamda, faydası olacağına inandığım bürokrasiden 2 isim var. Birisi, Musa Şahin, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Müşaviri şu anda fakat geçmiş dönemde Çocuk Hizmetleri eski Genel Müdürü kendisi. Bu anlamda uzmanlığı olduğunu bildiğim meslekten de yani siyasetten önce gazeteciliğimden de bildiğim, tecrübelerinden dolayı katkısı olacağına inandığım bir isim. İkincisi de Onur Şahin. O da Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünde Şube Müdürü, o da yine uzmanlığı itibarıyla bizim çalışmalarımızda tecrübesiyle katkısı olacağına inandığım 2 isim. Geri kalan tabii ki herhâlde çeşitlenecektir. Benim önerilerim bu kadar Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkürler.

Sayın Orhan Ateş Vekilim, buyurun.

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de Komisyonumuzun hayırlara vesile olmasını diliyorum. Çok önemli bir konu üzerine kurulmuş bir Komisyon. İnşallah buradan çıkacak raporda çocuklarımızın geleceği adına faydalı bilgiler doğuracağına eminim. Tabii, bu suça sürüklenen çocuklarla ilgili konu multifaktöriyel bir konu. Sayın Başkanımızın da hazırlattığı grafikte çok güzel özetlenmiş buradaki nedenler. Ek olarak ben şöyle öneride bulunacağım: Olayın toplumda belki çok az bir yüzdesini oluşturuyor ama dikkati çekmek için bunu söylüyorum. Toplumda belli oranda psikolojik, bu genetik olarak yani fıtratta, doğuştan gelen rahatsızlıklar var; kişilik bozuklukları, şizofren, bipolarlık gibi, toplumun azımsanmayacak derecede bu hastalıklara sahip olduğu literatürde yazıyor, psikiyatri kitaplarında yazıyor. Özellikle adli psikiyatrinin dinlenmesinin faydalı olacağını düşünüyorum. Bir de yine Adli Tıptan bu suça ilgili, suçluların kategorizasyonu, kriminolojisi, kronolojisi, bu anlamda Adli Tıbbın Komisyonumuza vereceği bilgiler çok kıymetli olur diye düşünüyorum. Bir de yine, çocukların suça bulaşmasında dijitalizasyonun ve sosyal medyanın etkisi; RTÜK ve BTK'nin Bilgi Teknolojisi Kurumunun dinlenmesinin de yine Komisyonumuza fayda getireceğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz teşekkür ederiz Sayın Hocam.

Sayın Naci Şanlıtürk'e veriyoruz mikrofonu.

Buyurun Sayın Vekilim.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi saygı ve sevgilerimle selamlıyorum. Komisyonumuza hayırlı uğurlu olsun diyorum, başarılı çalışmalar diliyorum.

Tabii, bütün partilerimizin ortak önerisiyle kurulmuş önemli bir Komisyon, önemli bir konu. Dolayısıyla, burada, bu zamana kadar bu işin içerisinde olan başta Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız olmak üzere Adalet Bakanlığımızın yetkilileri, Millî Eğitim Bakanlığımızın yetkilileri, Emniyet, Jandarma; bu paydaşları çağırıp bunları dinleyebiliriz bu manada. Tabii, on iki yıllık bir eğitimimiz var. Bu eğitim içerisinde okuldaki çocukların davranışları, orada akran zorbalığıyla ilgili, bu akran zorbalığının ileri seviyelerinde okuldaki arkadaş gruplarının bir organize suç şebekesine dönüşmesi ya da bu akran zorbalığı uygulayan çocukların suç şebekeleri tarafından eleman devşirilmesi gibi... Bunlara bakmak lazım.

Yine, ailelerin ekonomik durumları söylendi, sizin dediğiniz sosyoekonomik yöntemde bunları tabii ki araştıracağız, bakacağız hep beraber. Ailelerin sosyal ortamlarına bakılması, yine, toplumdaki -birçok diğer komisyonların görev alanlarıyla da ilgili- bu cezasızlık algısını yıkmamız gerekir verilen cezalarla ilgili. Özellikle Ahmet Minguzzi olayına da baktığımızda birçok Avrupa ülkesinde -özellikle İngiltere olması lazım eğer yanılmıyorsam- 10 yaşına kadar çocukları yetişkinler gibi yargılayabiliyor. Onun için ceza yasalarımızda gerekli düzenlemelerin, 10-12 yaşındaki çocukların cinayet işleyenlerde büyükler gibi yargılanması gibi yasalarımızda eş değer yargılama usullerine bakılması gerekir aynı düzeyde. Mesela spor kulüplerimizin taraftar grupları var. Bu taraftar gruplarının burada organize suç şebekelerinin gözetiminde olması, son zamanlarda özellikle ülkede yaygınlaşan organize suç şebekelerine baktığımızda bunların başlangıcının taraftar gruplarından kaynaklandığı görülmekte. Bunların sıkıca takibi gerekmektedir diye düşünüyorum. Onun için, toplumda çocukların suça sürüklenmesi ve diğer konularda bu işin içerisinde olan uzmanlar da Komisyonumuza davet edip dinlenebilir. Gerekli yasal düzenlemeleri de inşallah bu Komisyonun çalışmasından sonra yaparız. Hem çocuklarımızı kaybetmemiş oluruz hem de biliyorsunuz, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun üyeleri de burada, bu Komisyonunda var, ciddi manada şu anda cezaevlerimiz ağzına kadar dolu durumda, yaklaşık 432 bindi en son, bu sayı giderek artıyor. Yaklaşık 402 taneydi son cezaevimiz, 402 cezaevimizde 432 bin ile 436 bin arasında değişen bir tutuklu ve hükümlü var. Bu manada, dediğim gibi, bunlar gözden geçirilerek, gerekli yasal düzenlemeler yapılarak inşallah güzel bir çalışma olur.

Ben hepinize önerileriniz için, verdiğiniz emekler için şimdiden teşekkür ediyorum. Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Sayın Ayşe Böhürler'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Vekilim.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Güzel bir yol haritası çıktı, inşallah gerçekten topluma faydalı sonuçlar çıkar.

Bu sürecin içinde ben de bir öneri isim listesi hazırladım ama biraz bilinen sebepler; ekonomik ve sosyal sebeplerin dışında, biraz yeni çağla ilgili ortaya çıkan, işte, sosyal medya veya çeşitli oyunları, vesaireyi de kapsayan şeylerin de incelenmesi gerektiği kanaatindeyim.

Bir bireysel suçlar bir de organize suçlar var. Bireysel suçları belki ayrı kategoride, organize suçlara katılımı ayrı bir kategoride değerlendirmekte fayda var. Mesela, bir ceza hâkimini, bir çocuk hâkimini dinlememiz lazım, aslında belki bir gardiyani dinlememiz lazım yani ıslahevlerinde hâkim, savcı dinlememiz lazım. Onların gözünden de meseleye biraz... Yani bir adaletin gözünden bakmak lazım çünkü nasıl gidiyor? Diğer taraftan, belki bir TÜİK üzerinden Türkiye'de şehirler bazında bir çocuk suçluları araştırması yapabiliriz yani Bağcılar'da bir çocuğu suça sevk eden sebep ile Adana'daki başka olabilir yani o bölgesel ve coğrafi faktörler farklı olabilir. TÜİK'ten böyle bir talebimiz olabilir, çocuk suçluluğunda bir bölgesel suç haritası çıkarabilir, şehirler için de. Mesela, önümde bir rapor var, 2023 raporu, Türkiye'de suça sürüklenen çocuklarda en fazla yüzde 40'la yaralama suçu var, devamında hırsızlık geliyor, uyuşturucu, tehdit ve diğer suçlar geliyor. Yani her çocuğa aynı kategoriyi, işte ebeveyn, aile, sosyoekonomik sebepler falan, uygulamadan daha farklı sebeplere bakabiliriz. Bu "Adolescence" diye bir film oynadı, belki biliyorsunuz, o filmde de mesela hiçbir sebep olmadan suça sürüklenen bir çocuğun hikayesini anlatılıyor ve psikolog ne yapacağını bilemiyor çünkü hiçbir sebep yok. Bir sebep olmadan da bugün geldiğimiz noktada suça sürüklenen çocuklar olabilir. O yüzden ben biraz böyle dar kalıplar; işte, sosyoekonomik sebepler, şöyle falan gibi dar kalıpların dışında biraz daha geniş aile, okul, öğretmen gözünden de meseleyi dinleyeceğimiz psikolog, psikiyatristlerin gözünden dinleyeceğimiz... Biraz önce Orhan Bey'in de söylediği gibi işin psikiyatrik boyutu da olabiliyor, psikolojik birtakım sebepler de olabiliyor veya işte, satanist gruplar olabiliyor yani "Bir çocuk niye bir satanist grubun içine girer, kendini orada niye anlamlı hisseder?" Buna da bakmak lazım. Hani, mümkün olduğu kadar esnek tutacağımız ama biraz da yeni çağın tehditleri çerçevesinde konuya bakacağımız bir çalışmayı öneriyorum. Ben isim listesini size takdim edeceğim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Şimdi söz sırası Sayın Vekilim Mühip Kanko'da.

Buyurun Sayın Vekilim.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Başkanım. Bütün Komisyon üyelerine teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum öncelikle.

Ben geçen toplantıda yoktum, şimdi bu listeyi görünce, çocukların problemlerinin siyasetüstü olduğunu hepimiz biliyoruz ve söylüyoruz fakat, maalesef, yönetim kurulu belirtilirken muhalefetten birisini oraya almamışız yani bir kâtip olabilirdi, başkan yardımcısı olabilirdi. Burada alınacak hiçbir şeye biz direnç koymayacağız, sonuçta çocuklarımızı konuşuyoruz, çocuklarımızla ilgili problemi konuşuyoruz. Bakın, dikkat ederseniz gün geçmiyor ki bir akran şiddeti yaşamayalım yani en son Ankara'da bir okulda bir öğretmene çocuklar resmen neler yaptılar. O öğretmen şikâyetçi olmaktan vazgeçti ama o öğretmenin psikolojisini düşünmemiz gerekiyor ve bunların önlemlerini almamız gerekiyor. Türkiye'de son beş yılda -şimdi görüyorsunuz, her yerde var- yüzde 51 yani yılda 200 binin üzerinde suça sürüklenen çocuk vakası var. Dolayısıyla, bunu yaparken evet, gerçekten siyasetüstü davranıp mutlaka buradaki kararların hepsini ortak almamız lazım yani burada Cumhuriyet Halk Partisinin imza attığı her şey bilelim ki AK PARTİ'nin de imza attığı bir şey oldu. Maalesef Meclis Komisyonlarının hepsi böyle yani biz biraz daha fedakârlık istiyoruz aslında.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - KEFEK hariç.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - KEFEK'i bilmiyorum, olabilir.

Bakın, KEFEK güzel bir örnek, bu kötü bir şey değil.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Çalışmıyor ki KEFEK de.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Yok, ben oluşumu açısından söylüyorum, çalışıyor, çalışmıyor bunu tartışmıyorum. Ben oluşum meselesinden böyle bir eleştirel şeyle bakacağım. İyi olacaktır mutlaka yani sizin alacağınız kararları yeter ki ortaklaşalım, beraber karar verelim ama bunu bir sonuca vardıralım yani burada bir rapor şeklinde olup "Ya, işte, rapor tutuldu, Komisyon şunu dinledi, şunları dinledi, şuraya gitti, şunu yaptı..." Ama hiçbir sonuç elde edilmemesi kötü bir şey olacak çünkü ciddi bir problem. Özellikle uyuşturucu... Kocaeli'de yaşıyorum, Kocaeli'de aileler sürekli beni arıyor, "Bu parka akşamları çocuklar geliyor, 10-15 kişi uyuşturucu kullanıyor; Emniyeti çağırdığımız anda dağılıyor, Emniyet gittikten sonra tekrar bir araya geliyorlar." En az 3-4 parkın, okulların etrafı zaten dolmuş durumda. Dolayısıyla bizim daha aktif, daha tarafsız, daha bağımsız bir kurul oluşturarak... Böyle bir temennide bulunmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

Başka da söyleyeceğim bir şey yok.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben de hem önerileriniz için teşekkür ediyorum hem de aynı temennileri ve kaygıları paylaştığımızı söylemek isterim. Şöyle ki: Biz de bu Komisyonun inşallah bilimsel bir disiplinle raporunu hazırladıktan sonra fikrî takibini birlikte yapacağımıza inanıyorum.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ederim, inşallah.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - İnşallah bundan sonrası bir aksiyon planına dönecek ve uygulayacağız, hiç merak etmeyin lütfen.

Rukiye Toy Vekilimizin bir söz talebi var.

Buyurun Sayın Vekilim.

RUKİYE TOY (Sivas) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Komisyonumuzun hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Komisyonunda yaptığımız çalışmaların, çocukların suça sürüklenmesinin sebepleri, çocuklarımızı suçtan koruyacak, suça bulaşmalarını önleyecek tedbirler ve çocuklarımızın toplumsallaşması konularında literatüre ve yürütülen politikalara katkı sağlamasını temenni ediyor, bu minvalde katkı sağlayacak herkese şimdiden teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Tabii, değerli arkadaşlar, çocuklarımız bizim en değerli varlığımız, hayat işiğimiz, geleceğimiz, en büyük hazinemiz dolayısıyla bu münferit olarak da böyle, devlet olarak da böyle, millet olarak da böyle. Fakat çocuğun suç temasıyla yan yana gelmesi, çocuğun "suçlu" sıfatıyla anılması gerçekten bir suçun tarafı, parçası ve ne yazık ki faili olması çok acı, canımızı gerçekten derinden yakan bir konu çünkü çocukluk deyince hep masumiyet aklımıza gelir, kendi kararlarını veremeyen, doğumdan itibaren başlayan ve yetişkinliğe kadar devam eden bir süreci kastediyoruz aslında, kişinin yetişkin olarak kabul edilmediği bir gelişim döneminden de bahsediyoruz. Dolayısıyla aslında çocuğa bakış açımızı yönlendirirken aileyi ve yetiştiği ortamı da mutlaka değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum çünkü eğer bir çocuk hepimizin bildiği gibi, sürekli eleştiriliyorsa kınama ve ayıplamayı öğrenir, eğer bir çocuk kin ortamında büyüyorsa kavga etmeyi öğrenir, eğer bir çocuk alay edilip aşağılanıyorsa sıkılıp, utanmayı ya da kavga etmeyi öğrenir, eğer bir çocuk devamlı utanç duygusuyla eğitiliyorsa kendini suçlamayı öğrenir, eğer bir çocuk desteklenip yüreklendiriliyorsa da kendine güvenmeyi öğrenir, eğer bir çocuk beğeniliyorsa takdir etmeyi öğrenir, eğer bir çocuk hakkına saygı gösterilerek büyütülüyorsa adil olmayı öğrenir, bu dünyada mutlu olmayı öğrenir. Değerli arkadaşlar, sonuç olarak çocuk ne yaşıyorsa yaşadığını öğrenir.

Bu sebeple bir çocuk ve ortada işlenmiş bir suç varsa bakış açımız "Suçlu çocuk yoktur, suça itilmiş çocuk vardır." olmalıdır, bu şekilde olmalıdır diye düşünüyorum. Bu bakış açısıyla suç eyleminde bulunan yetişkinler için kullanılan "şüpheli" "sanık" "suçlu" "hükümlü" gibi terimlerin çocuklar için kullanılması yerine "suça sürüklenen çocuk" kavramını kullanıyoruz. Çocuk suçluluğu yapılan hukuksal düzenlemelerle kanunlarımızda da bu yaklaşıma uygun şekilde ele alınmaktadır.

Kanunlarda suç olarak yer alan bir fiili işlediği iddiasıyla hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirleri kararı verilen çocuğun cezalandırılmasından ziyade korunması esas alınmıştır yani kanunlarımızda temel yaklaşım aslında çocukların korunması olup özgürlüklerin kısıtlanmasına yönelik tedbirlerle cezalandırılmaları son çare olarak değerlendirilmektedir. Bu Komisyonumuzun amacı, aynı zamanda, son dönemde yaşanan, suça itilen çocukların da bir anlamda korunmasıdır aslında. Komisyon çalışmalarımız süresince de bu ve benzeri konulara değinmeye devam edeceğiz mutlaka. Fakat şu konular da odağımızda olmalıdır: Çocuklarımızın iyi hâlini sürdürmeye yönelik uygulanması gereken politikalar da göz önünde bulundurulmalıdır.

Diğeri ise suça sürüklenme potansiyeli gösteren çocuklara yönelik çocukluk döneminde farklı gelişme ve büyüme dönemlerini içerdiği, ayrıca, her bir çocuğun da içerisinde büyüdüğü ortamın da farklı olabileceği, çocuğun bu süreçte diğer çocuklardan nasıl etkilenebileceği durumlarını da dikkatle değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum çünkü her çocuk bir dünya, her çocuğun dikkatle izlenmesi gerekir diye düşünüyorum. Çocuğa özel, ihtiyacına uygun korunma, eğitim de sağlanmalıdır. Bu anlamda, inşallah Komisyonumuzun çalışmalarının -biraz önce vekilimizin de belirttiği gibi- herhangi bir siyasi düşünceyi hesaba katmadan hepimizin geleceği için, Türkiye'nin güçlü bir geleceği için çocuklarımızın ayrı ayrı ve hepimizin farklı ön yargılarımızı bir kenara bırakarak dinlenmesi gerektiğini düşünüyorum.

İsim listesiyle ilgili bir çalışmamız da var; daha sonra size, Başkanlığımıza iletiriz, uygun gördüklerinizi de inşallah davet edersiniz.

Teşekkür ediyor, tekrar hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz teşekkür ediyoruz.

Şimdi söz sırası Gizem Özcan Vekilimizde.

Buyurun Sayın Vekilim.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, temelinde şu noktada ortaklaştığımızı yapılan konuşmalar neticesinde de anlıyoruz: Kanunlarımız suçun işlendiği durumda suçlu olduğunu değil çocuğun, suça sürüklendiğini kabul etmekte. Bu anlamda fail de aslında çocuk fail, çocuk da suçun bir mağduru hâline gelmiş durumda ve bu mağduriyeti nasıl çözebileceğimize ilişkin aslında buradayız. Bunun sonucu olarak da hedef, suça sürüklenen çocuğun cezalandırılması değil çocuğun korunması ve suç işlemeyi bir yaşam biçimi hâline getirmesinin önlenmesi, sonuç olarak da çocuğa yönelik onarıcı adaletin devreye girmesi. Bugün metodolojik olarak yapılan, bu önerilen temada pek çok ana başlık ele alınmış mevcut durumu, analizleri bir arada inceleyebilecek; çocuğun üstün yararı, yargılama süreçleri, yapısal sorunlar, ekonomik ve kültürel boyutlar, erken çocukluk ve diğer hususlar ancak buraya mutlaka onarıcı adaletin de ben, biraz önce tüm vekillerin yaptığı konuşmalar neticesinde de eklenmesi gerektiğini düşünüyorum; öncelikle bunu ifade etmek isterim.

Bir diğer konu da tabii, sosyoekolojik model, suça sürüklenen çocuklarla ilgili analizlerde bireysel açıklamaların sınırlarını aşması bakımından önemli bir imkân sunuyor ancak bu model sınıf ilişkileri ve ekonomik belirlemeler merkeze alınmadığında ne yazık ki eleştirel gücünü yitirebiliyor; bu yöndeki endişeler var. Bu nedenle de özellikle çocukların suça sürüklenmesini çok katmanlı ama eş değer nedenlerin toplamı olarak ele alan yaklaşımlar, sorunun sınıfsal ve yapısal karakterini de bulanıklaştırabiliyor. Modelin en temel açmazlarından biri de aşırı kapsayıcılığı, yani biraz önce de ifade edildi, bireysel tutumlar, aile ilişkileri, okul, mahalle, hukuk sistemi ve politika düzeyi aynı anda açıklayıcı kılındığında belki de belirleyici olan ana faktörler arka plana itilebilme riski taşıyor. Yoksulluk, güvencesiz emek, barınma krizi, eğitimden kopuş tali değil aslında burada tamamen kurucu dinamiklerdir dolayısıyla bu gerçeklik göz ardı edildiğinde modelin sonunda şöyle bir risk ortaya çıkabiliyor: Her şey etkili, evet ama hiçbir şey sorumlu değil gibi bir sonuçla karşılaşma riskimiz oluşabilir.

Bir diğer kritik sorun da devletin ve hukuki düzenin çoğu zaman nötr var sayılması. Çocuk yoksulluğunu derinleştiren sosyal politika tercihleri, kamusal hizmetlerin tasfiyesi ve cezasızlık rejimi yeterince sorgulanmadığında suç, bireysel ya da ailesel bir sorun çerçevesinde kalabilme riskini... Evet, bunlar etkili ama bütün bunların öznesi olma durumunda bunun yanındaki ana temaların da çok iyi değerlendirilmesi gerekiyor. Adalet talebi yönetsel bir meseleye dönüştürülüyor. Sosyoekolojik modelin pratikte sıkça

bürokratikleşmesinin de bir başka eleştirisi başlığı bir "check list" hâline deyim yerindeyse gelmesi ve proje uygulamalarına sıkışması riski. Burada önemli olan cezalandırıcı sistemi sorgulamak yerine onu daha işlevsel hâle getirme riskini taşıması.

Sonuç olarak sosyoekolojik model sınıf ilişkilerini, ekonomik eşitsizlikleri ve siyasal tercihleri açıkça adlandırmadığı ve suça sürüklenen çocukları koruyan değil, eşitsizliği yeniden üreten bir çerçeveye dönüştüğünde modelin eleştirel bir değeri oluyor. Bu nedenle, onu hangi siyasal dille kuracağımız çok büyük önem arz ediyor ve toplumsal bir perspektifle kurma ödevimizde bu ayrıntının da saklı olduğunu düşünüyorum. Başta da söylediğim gibi, kamusal politikalarla çocuklar korunmazsa, onlara temel hakları sunulmazsa ve suça bulaştığında onları onarıcı mekanizmalar devreye girmezse ne yazık ki aynı sonuçları tekrar tekrar elde etmemiz, görmemiz içten bile değil.

Bu nedenle, ben onarıcı adaletin de mutlaka bu yapıya eklenmesi gerektiğini bir kez daha vurguluyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ederiz.

Söz sırası şimdi Sibel Suiçmez Vekilimizin.

Sibel Hanım, buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Siz bir yöntem önerdiniz, diğer gruplar ve bizim grubumuz da buna ilave bir şeyler söylediler. Sizin önemli bir sözünüzü, o arada böyle bir geçtiniz ama... "Aslında birlikte bir metodoloji yöntemi saptamaya çalışıyoruz." dediniz, bunu önemsiyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Dolayısıyla az önce arkadaşlarımızın hem bu metodolojiyi, sizin sunduğunuzla ilgili yaptığı eleştirileri veya katkıları da elbette dikkate alacağınızı düşünüyorum ama söylemlerimizle uygulamamızın da aynı eşitlikte ve şeffaflıkta olması gerektiğine inanıyorum. Çünkü bir önceki toplantımızda komisyon başkanlığı, sözcülüğü, kâtipliği seçiminde maalesef bu yaklaşımınızı göremedik. Bunun doğru olmadığını altını bir kez daha çizmek isterim çünkü KEFEK gerçekten bu yönde, temsil edilen her gruba başkan yardımcılığı, sözcülük, kâtiplik vererek bu güzel birlikteliği hani sözde yaptığımız birlikteliği fiili alana da taşımış oluyor. Bu nedenle, bir kez daha sadece tek bir siyasi parti üzerinden konumlanmasının -bu başkanlık, yardımcılık, sözcülük ve kâtipliğin- doğru olmadığını altını çizmek isterim.

Sayın Başkan, hepimiz konuşurken çocuk olayının siyasetüstü olduğunu söylüyoruz ama çocuk meselesinden ortaya çıkan sonuçları hepimiz de siyasi olarak kullanıyoruz. O nedenle, aslında çocuk politikası tam da siyasi, politik bir meseledir, politiktir. Aynen hani kadın şiddeti, kadın cinayetleri de politiktir. Şimdi bunu siyasetüstü diyerek yumuşatmamız doğru değil. Ama şunu söylemek isterim: Hepimiz çok önem veriyoruz çünkü çocuklar sadece kendileri için bir değer değil toplumumuzun, ülkemizin geleceği için de değer. Yani bugün çocuklarımızın haritasına baktığımızda gördüğümüz olay aslında Türkiye Cumhuriyeti devletin baktığımızda gördüğümüz o haritasının da geleceğini oluşturuyor. O yüzden, bugün hepimiz çok önemsiyoruz bu yaptığımız işi çünkü gerçekten kamuoyu suça sürüklenen çocuklar konusunda bu Komisyonun ne yapacağına çok dikkat ediyor, önemsiyor, biz de önemsiyoruz ama kendimizi de sanki Amerika'yı yeniden keşfediyoruz hâline getirmeyelim. Çünkü baktık, inceledik, tam 11 tane içinde bir şekilde hani -bir şekilde demeyeyim de- çocuk öznesi olan, bu Mecliste komisyon kurulmuş; bunlar çalışmışlar, değerli çalışmalar yapmışlar ve ondan sonra da raporlar sunmuşlar. Şimdi eğer bu sunulan raporları alanda ne kadar değerlendirebilmişiz? Arkadaşlarımız demiş, çok zamanımızı almamak için demiyorum ben de. Bunların ne kadarı yasaya dönüşebilmiş, yasaya dönüştürmüşsek o zaman bugün yaşadığımız ne? Bugün hepimizi, tüm toplumu endişe içine sokan çocuk problemi meselesi o zaman bugün ne, ne kaynaklı, bunun sorunu aslında ne? Dolayısıyla, biz, burada, aslında -milletvekilimiz de söyledi- hem bir yoksulluk haritası -Ayşe Vekilim de söyledi- hem de suça sürüklenen çocuklara ilişkin Türkiye'de bir haritalama yapalım. Şimdi, iller bazında bir çalışma yapmak istiyoruz; bakıyoruz, sadece başlıklar var, ne kadar çocuk hangi konularda suç işlemiş ama il bazında bir veri yok. Adalet Bakanlığını arıyoruz "İl bazında veri yok." diyor. O zaman bu sonucu nasıl... Yani iller bazında bir veri gönderilmiyorsa Adalet Bakanlığına çıkan sonuç nasıl çıkabilmiş? Şimdi, bizim hepimizin dürüst olması gerekiyor. Dolayısıyla, tamam, siyasetüstüdür ama biz çocuğun üstün yararına odaklanacak şekilde bir yapılanmayı yapmalıyız. Ayşe Vekil de söyledi, çok doğru söyledi; hani dar kapsam, geniş kapsam... Ben de şöyle düşünüyorum: Metodoloji konusunda bir nokta anladığım kadarıyla sizin de o cümleleriniz arasında biraz sıkıştı belki de çoğu; birlikte bir metodoloji bulacağız. Metodolojiye, az önce aksayanlar, doğru yanları yani tümüyle bir eleştirel bakış açısı yok ama "sakıncalı olan yanlar" diyebiliriz, var. Bunları da ele alacağımız, eklenmesini istediğimiz yerleri de dikkate alacağınız Türk tipi de bir model ortaya koyabiliriz. Çünkü hani bizim kendi aile, sosyal yapılarımız, kültür yapılarımız tamamiyle Batı'daki yapıya uygun bir yapı değil. Dolayısıyla, illa oradan alacağımız elbette bilimsel modeller önemlidir ama bu modeli kendimiz de burada yaratabiliriz.

Şimdi, Sayın Başkan, bir, burada yapmamız gereken şey pratik olmalıyız. Yani elbette ki -suça sürüklenen çocukların- nedenlerinden biri de ekonomidir, eğitimidir, sosyoloji, psikoloji hatta galiba siz önerdiniz, çocuk psikologları, psikiyatristleri... Bence sadece çocukla bağlı tutarsak bütün yükü çocuğa yüklemiş oluruz; ailenin tüm bireylerini içine alacak şekilde belki eksik algıla...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Aileyi de işin içine alan...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ha, tamam.

Yani aileyle birlikte içine alacak bir şekilde olmalı. Boğulmamalıyız bu sorunlar içerisinde, aslında bunlar bilinmiyor. Yani hepimiz niye olduğunu biliyoruz ama biz şimdi yoksulluk problemini bir anda hep birlikte çözecek değiliz ama bu eğitim, yoksulluk gibi alanlar bizim pratikte sonuç alacak bir şekilde çözüm önerileri getirmemizin önünde de bir engel oluşturmamalı. Yani biz pratik olmalıyız aynı zamanda, eğer bir yasa gerekliliği varsa yasa önerisini de yapmalıyız ama kesinlikle pratik gitmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, Sayın Başkan, alt çalışma grupları teklifimiz var. Ben de fazla uzatmamak için tek tek söylemiyorum, Aysu Vekilim bir bölümünü söyledi zaten. Mesela alt çalışma gruplarına ayrılabilirsek faydalı olacağını düşünüyorum. Yasa teklifi alt çalışma grubu, idari uygulamalar, sosyal hizmetler, komisyon raporunun yazılması gibi bir alt grup çalışması yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Orada da lütfen, tüm siyasi parti gruplarını da içine alacak şekilde bir gruplaşmanın yapılmasını öneriyoruz. Ayrıca, burada çalışacak uzman isimlerini de demişsiniz ama eğer siz bu uzman seçiminde de sadece kendi görüşünüze alıp da bizlerin görüşünü

almayacaksınız bunun da çok bir anlamı yok. O nedenle, biz uzman adı verme konusunda -ad şu anda vermedik ama ad vereceğiz- eğer bizlerin de görüşünün bir anlamı varsa ad vermeyi düşünüyoruz. O nedenle, sizden de bu konudaki düşüncenizi öğrenmek isteriz. Bu sizin, birlikte çalışma arzusunun ve birlikte üretme arzusunun fiili olarak alana yansıtmanızı da bize gösterecektir.

Aynı şekilde, dinlenen kişilerin listesiyle ilgili de birlikte, hem uzman seçimi hem dinlenecek kişiler seçiminin birlikte yapılması önerimiz var. Bunu birlikte yapabiliriz yani birlikte bunu görüşebiliriz arkadaşlar, en azından konuşalım. Biz uzman konusunda isim vermedik, görüş nedir? "Şimdi vereceğim." diyor, biz de sunacağız elbette bu konuda ama yaklaşım çok önemli. Hem dinlenecek kişiler hem de uzmanlar konusunda birlikte konuşalım, birlikte karar verelim, birlikte bir şey üretemezsek o ortaya çıksın ama bunu almak için çabanın önemli olduğunu düşünüyorum.

Bir başka nokta da ben özellikle şu iki noktanın, bilimsel çalışmaların verisi olduğu için tekrar altını çizmek isterim. Bir kere yüksek ceza... Hani cezasızlık algısının giderilmesini sadece çocuklara yüklemeyelim. Yani bir yandan ceza infaz sisteminde sürekli olarak değişiklik yapılarak insanların bir şekilde dışarıya çıkarılması yanında çocuk adalet sistemini zedeleyecek... Milletvekilimiz de çok güzel bir şekilde özetledi bizim çocuk adalet sisteminin ne olduğunu. Dolayısıyla, onun temel ilkelerini ortadan kaldıracak şekilde sadece çocukları cezalandıralım, cezaların artmasıyla sanki cezasızlık algısı giderilecek gibi bir sonuç bizi yanlış bir sonuca götürür. Yüksek cezalar kesinlikle çocukları ürkütüyor. Çocuk şunu algılayamıyor: "Ben yüksek ceza alacağım, o yüzden suç işlemeyeyim." yani öyle bir yapı yok. Yani çocuk adalet sistemi içerisinde öyle bir sistem yok, çocukların da kendi ruhsal durumları, bilinç düzeyleri yok.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Tekrarlanması konusunda...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi onu söyleyeceğim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında böyle bir var mı elinizde? Çocuğun...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Var, onları size verelim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani kanaate göre değil de kanıta göre konuşalım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tabii, tabii, bu zaten bilimsel veri diye söyledim.

İki, ceza infaz kurumlarında çocukların infaz edilip çıktığı da görülmüş, çok az, ıslah edilmiyor ama bizim ceza sistemimiz ıslaha dayalı, onarıcı adalette dayalı. Dolayısıyla, şöyle düşünersek burada da hata yaparız. Biz çocuklara fazla ceza verelim, onlar içeriye girsin, ondan sonra adalet gerçekleşmiş... Böyle değil, çocuklar içeride daha fazla suça sürüklenen çocuk hâline geliyor ve tekrar suç işliyor. Şimdi, bizim, burada, tam da bu noktada önleyici tedbirlere bakmamız lazım, önlememiz üzerinden yürümemiz lazım. Bu konudaki verileri de almamız gerekiyor. Yani bir çocuk nasıl 20 kere suç işleyebiliyor? Şimdi, oradan şuraya geleceğim: O zaman devletin kurum ve kuruluşlarındaki işleyişe bakacağız. Nerede? Elbette ki sizin sisteminizde var, onlarda da gördüm ama ana bakış açımız ne olmalı diye. Yani burada çocuk ve aileden önce bence... Bizim Komisyonumuzun farklı olması gereken yerinin şu olması gerektiğini düşünüyorum: Niye başarılı olamıyor bizim devlet kurum ve kuruluşlarımız? Bir sürü bütçe de hazırlanıyor, yeterli mi, yetersiz mi? Etkin bir şekilde çalışmaya çalışan kurum, kuruluşlarımız var ama o zaman niye önlenemiyor? Çocuğun ilk suça karışmasını önlememiz lazım yani risk faktörleri; bu haritanın çıkması lazım. Bir çocuk suça doğru gidiyor, bunu birinin tespit etmesi lazım. Şimdi, tespitinde noktaya devletin kurum ve kuruluşları girecek, aileye tüm yükü yüklersek hiçbir sonuç alamayız.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında bunların hepsine değindik, modelde var.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Var, evet, bizim de var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Somut önerilerimiz var yani. Sayı, veri analizi, yoksulluk...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tabii, tabii.

Benim burada dediğim, bireyden yukarıya doğru gidiyorken burada önce devletin kurum ve kuruluşları bu kadar çabaya rağmen niye başarısız kalıyor tekrar tekrar işlenen suçlarda? Buna öncelik verelim ve bu konuda çalışmalarını yoğunlaştıralım yoksa elbette ki çok değerli bilim insanlarının konuşması ama aslında bunu hepimiz biliyoruz, o yüzden pratik olalım derim.

Bir şey de sizin sunumunuzda "uygulayıcılar" perspektifi başlığı altında hâkim, savcı konulmuş, avukatın da oraya muhakkak.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kolluk, avukat.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Kolluk değil, avukatı da ekleyelim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kolluk da işin bir parçası biliyorsunuz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ama kolluk değil avukat, avukat hâkim, savcı.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, avukata ilaveten kolluğu söyledim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Onu gördüm, kolluk, eksiklik yok ama orada o da olursa çok iyi olur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum katkılarınız için.

Naci Şanlıtürk, buyurun.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Başkanım, önce kurumlarımızdan başlayarak, önce bir kurumlarımızı davet edelim, ilgili kurumlarımızı dinledikten sonra şahıs önerileri, uzman şahısları dinleyelim diye söylüyorum, öneriyorum. Ondan sonra kurumlardan... Kanunlarımızdaki boşluklar -biz yasama tarafındayız- neler? Az önce sayın vekilimizin söylediği gibi, daha önce, bizden önce kurulan komisyonlar tavsiye kararları almış da neden o zaman hâlâ çocuklar suça sürüklenmeye devam ediyor? Bu devam ediyorsa o kanuni düzenlemeleri yapalım. Ama şunu kabul etmek lazım, siyasetüstü diye söylüyorum: Toplumumuzun genelinde sosyal, ahlaki bir çürüme var. Dolayısıyla, bunun bir televizyon kanalı var, RTÜK var, onları bir davet edip dinlemek lazım. Yani toplumumuzun en küçük birimi aile, bununla ilgili de bir kanun teklifini ben vermeyi düşünüyorum. Buradaki kadınlarımızın çokluğundan da faydalanarak şunu söyleyeyim: Önce aileyi düzeltmemiz lazım, kadını da güçlendirmemiz lazım çünkü çocuğa birinci derecede annesi daha yakın oluyor, annesi daha fazla sahip çıkması gerekiyor gibi onları önermek istedim, ilave etmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Erol Keleş Vekilimize sözü bırakıyorum.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Kıymetli Başkanım, çok kıymetli Komisyon üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Komisyonumuzun gerçekten hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Bir kere şunu kabul etmiyorum: Bu benim 3'üncü komisyonum 28'inci Dönemde ve gerçekten katıldığım tüm komisyonlarda da çok önemli sonuçlar aldığımızı ve çok önemli gözlemler sonucunda çok önemli raporların da ortaya konulduğunu görüyoruz ve bu Komisyonun da ben böyle olacağını düşünüyorum. Bu açıdan da Mühîp Vekilimizin söylediği gibi, bu iş siyasetüstü ve tüm siyasi partilerin ortak önerisiyle kurulmuş bir araştırma komisyonu. Bizim amacımız bu ülke için, bu ülkenin çocukları ve geleceği için de en iyi şeyi, en güzelini ortaya koymak.

Aslında bugün ben görünce böyle herkes çok heyecanlı, gerçekten hemen konuya girdiler ve içimizdekileri dökmek istiyoruz ama bugün konumuz aslında metodolojinin değerlendirilmesi. Bence metodoloji çok güzel dizayn edilmiş ve aslında tüm vekillerimizin söylediği konuları da kapsıyor, kapsayıcı bir metodoloji var. İlerlerken, yola devam ederken de alt başlıklar eklenebilir mi? Tabii ki eklenebilir, eksiklikler görülür, evet, burada bir eksikliğimiz var, buraya şunu da ekleyelim diyebiliriz ama baktığımız zaman, biraz önce hepimizin konuştuğu, işte birinci aşama dediğimiz yakın risk faktörlerinin ortaya konulması, ikinci aşama uzak risk faktörleri ve üçüncü aşama da çözüm önerilerinin ortaya konulduğu... Bunun altını biz doldurabiliriz aslında; sizlerin söylediği, bütün konuşmalarda da altlıklar oluşturulabilir. Dolayısıyla bu konuda da bence metodoloji uygundur, bu metodolojiyle yola devam etmek lazım.

Diğer bir konu, tabii, öncelikli olarak kurumlarımızı dinlememiz lazım ama kurumları dinledikten sonra da bence isimleri de çok takılmamak lazım. İsim önerisinden daha ziyade, gerçekten konularla, alt başlıklarla ilgili -objektif davranarak- bu konuda bilimsel açıdan kimin daha fazla emek verdiğini ortaya koyarak o kişileri dinlemek lazım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O yüzden birlikte karar verelim diyorum zaten.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Yoksa A kişisi, B kişisi, şu gelsin, bu gelsinden daha ziyade konuya hâkim olan kişilerin burada dinlenmesi ve aynı zamanda bu süreç içerisinde saha gezileriyle neler yapıldığını bizzat yerinde görerek sorunları, iyi örnekleri, kötü örnekleri beraber değerlendirerek buradan çıkacak sonuçlarla da güzel bir raporla da ülkemize ve ülkemizin geleceğine çok ciddi anlamda katkı sağlayacağımızı düşünüyorum.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sevgili Hocam, bana sataştığın için bir şey söyleyeceğim.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Yok, bir şey söylemedim Hocam, sizin söylediğiniz gibi söyledim; ben iyi yönde söyledim. Sataşma yok gerçekten.

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Destekledi yani sataşmadı.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Kartalkaya Komisyonunda üye değildim ama buraya geldim. Ya, 78 insandan 34'ü çocuk, çocuğumuz yani tatile gittiler... Ya, bunun için "Bakanımız gelsin burada bize bir şey söylesin, aileler de ferahlasın, biz de ferahlayalım." dedik, onu yapamadık mesela biz. Bu yaptırımların olması lazım. Bugün böyle bir konu yok ama bunların olabilmesi lazım. Yani "çocuk" diyoruz, Allah hiç kimsenin çocuğuna bir acı göstermesin; bunu hepimiz söylüyoruz ama bunu yaparken işte benim samimiyetim bu, yoksa buradan siyasi bir çıkar zaten çıkaramayız. Yani ben de suça sürüklenen bir sürü çocuk görüyorum, cezaevlerini ziyaret ediyorum -bu aralar çok gidiyorum, biliyorsunuz- orada çocukları da ziyaret ediyoruz, içeri de fecaat durumda. Yani oraya atılan çocuk orada izole olduğu için ya da yanındakiyle birtakım suçlarla gelen çocuklar olduğu için yani bu...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Saha ziyaretlerimiz de olacak yani cezaevlerine, çocuk eğitim evlerinde gideceğiz zaten.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Burada biraz şey yapalım yani efektif, etkili bir Komisyon olsun, bizim derdimiz o, yoksa, başka bir şey değil.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, kıymetli vekilime söz vermeden önce ben küçük bir açıklama yapma ihtiyacı hissettim.

Bunu bir teoriye bina etmemizdeki maksat teoride boğulup kalalım diye değil, aksine, hani siz "Pratik olalım." dediniz ya, tam böyle, bireysel kişiler arası, organizasyonel, yapısal, politik, çevresel bütün faktörleri, uzak ve yakın bütün risk faktörlerini tanımlayarak müdahale etmek. Böylece bu raporun bilimsel bir rapor olması gibi bir muradımız var. Aksi takdirde hem kurumlardan ne istediğimizin başlıklarını belirleyemeyiz hem de kurumlar gelirler, herkes Powerpoint sunumlarını yapar, her şeyin aslında ne kadar yolunda olduğunu da görürüz bazen ve neticeyikelim onlardan yığdığımız o bilgilerden de bir süzme rapor ortaya çıkar. Bizim aslında tam istediğimiz, tabii, katkılarla daha hibrit bir modele evrilebilir fakat... Bu teorinin teorisyenini de ben değilim bu arada, AK PARTİ de değil yani muhalefet öyle düşünmesin.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok, yok; düşünmedik.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu, Dünya Sağlık Örgütü'nün, CDC'nin işte, uluslararası literatürde çok rastladığımız... Ben bu arada halk sağlığı uzmanıyım. Yani halk sağlığında önlemek esastır. Bir hastalık husule geldikten sonra geçmiş olsun yani tedavisi daha maliyetlidir her zaman önlemek maliyet etkindir ve toplumun da kalkınması için bu suçu meydana gelmeden önlemek için bütün risk faktörlerini belirleyip her bir katmana yönelik politika önerileri geliştirmek ve bunu bir bilimsel disiplin içinde yapmak istiyoruz; bizim esas sorumluluğumuz budur.

Şunu söylüyorum, siyasetüstü bir mesele olduğu konusunu ben yine altını çizerek söylemek istiyorum çünkü burası Genel Kurul değil, bir araştırma komisyonu. Burada bilimsel metodoloji ve bilimsel veriye dayanan katkılar dışında siyasi mülâhazalar çok kıymetli gerçekten değil. Yani ben iktidar vekili olarak her şeyi ne kadar mükemmel yaptığımı, siz de muhalefet vekili olarak her şeyin aksadığını ispatlamaya çalışırsak buradan bir netice elde edemeyiz. Burada gerçekten veriye dayanan, bilimsel disiplinle, sahada bunu gerçekten çalışmış çok kıymetli akademisyenler var, ben haftalardır onları tarıyorum, güzel sivil toplum örgütlerimiz var, kurumlar var yani her bir kurumdan uygun muhatapları elbette ki ortak akılla belirledikten sonra -onlardan her bilgiyi de almak gibi bir şeyimiz yok, o da bilimsel bir metodolojiyle neticelenmez-aradığımız bilgiyi yani sorduğumuz bilgiyi onlardan almakla bir neticeye daha bilimsel varırız diye düşünüyorum. Ve ben bunun bugünkü toplantının heyecanından, verilen önerilerinin niteliğinden ve o

samimiyetinden çok güzel bir ekibin de teşekkür ettiğini farkına vardım. Bence güzel bir iş yapacağız, fikri takibini de birlikte yaparak inşallah raflarda kalmayacak bir rapor oluşturacağız diye düşünüyorum ve sevgili vekilimiz Ümmügülşen Öztürk'e söz veriyorum.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Arkadaşlar, biz gerçekten "Çocuklarımızın suça bulaşma oranı yüksek mi yani bunu "Panikatakt seviyede miyiz, rehabilitasyonunu gerçekten başaramıyor muyuz, durumumuz nedir?" diye bunu irdelerken diğer ülkelerin durumu nedir? Onlardan bilgi almamız da gerekir. Kendilerine "demokrat" "insan hakları" diyerek şaha kalkmış ülkelerin Gazze ve Filistin olayında ne durumda olduklarını gördük. Yani ben, mesela, biraz önce vekilimizin örneğini, "10-12 yaşındaki çocuklara erişkin cezası veriliyor."u bilmiyordum yani birkaç tane örnek seçip...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Onları dinleyeceğiz.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Bizim onlara gitmemiz zor olabilir ama onları buraya davet edip... Amerika'yı yeniden keşfetmeyelim, nedir onların yaptıkları, bir onları da dinleyelim derim. Özellikle rehabilitasyon önerileri yani suça bulaşmış çocukları... Bu da önemli diğer ülkelerin durumunu görmek açısından.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kesinlikle çok teşekkür ediyorum.

Diğer ülke örneklerini inceleyeceğiz ve zaten. Sizin işte -aklın yolu bir- önerdiğiniz bütün kurumlar, işte sivil toplum yani işte diyelim ki bağımlılıklarla ilgili çalışan ya da diğer risk faktörleriyle ilgili çalışan bütün kurumlarla ilgili aslında bir takvim de oluşturduk yani çünkü onun da bir sırasının olması lazım. Önce bir genel durumu analiz edelim, veriye bir bakalım; ondan sonra bireysel risk faktörlerini hatırlatalım, sonra daha uzak risk faktörlerini haritalatalım, kurumların neler yaptığını bir dinleyelim, eksik yerleri görelim, çözüm önerilerimizi sunalım. Tabii ki dünya örnekleriyle mukayese edelim. Mesela, vekilimin dediği gibi İngiltere'de ve Amerika'da...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Almanya...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Almanya'da daha...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Almanya, Hollanda, İtalya bunlarda yaş sınırı bu kadar yüksek değil.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Daha yüksek, bizden daha yüksek.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Şöyle, cezayı yetişkinlerle aynı şekilde yatmıyorlar. Bence orada ciddi bir kafa karışıklığımız var, onu bir...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sadece İngiltere ve Güney Afrika'da var.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Başarılı ülke örneklerini seçelim, yoksa başarısızları seçmenin bir anlamı yok.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - İyi uygulama örneklerini görmek lazım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - İngiltere ve İskoçya'yla ilgili bir başarı hikâyesinden bahsediliyor, orası irdelenebilir.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Belçika var bir de galiba. Yanılıyor muyum, yanlış mı hatırlıyorum?

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Belçika'da yüksek oran, çok iyi değil Belçika.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Fakat şunu da şunu da söylemek isterim: Elbette ki "Suça sürüklenmek." diye bir realite var ve bakıyoruz yine uluslararası literatürde sadece bizim ülkemizde değil, uluslararasıda yani dünyada da artan bir trend var. Dolayısıyla ülkelerde de bazı revizyonlara gitme ihtiyacı hissediyorlar hem yasal sistemlerinde hem de organizasyonel olarak neler yapabiliriz, nelere müdahale edebiliriz diye. Onların araştırmaları da aslında bize ışık tutacaktır. Fakat bu Komisyon çalışmalarını yaparken suçtan etkilenen, mağdur olan ve hayatını kaybeden çocukların da sorumluluğu omuzlarımızda. Bunu da hissederek çalışmamız gerektiğini düşünüyorum.

Başka söz talebi var mıydı acaba?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben kısa bir şey söyleyeceğim usule dair.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Teşekkür ederim Sevgili Başkan.

Usule dair siz de az önce bahsettiniz, toplantıya katılacaklarla ilgili, bilgi vereceklerle, davet edeceklerimizle ilgili bir takvim hazırlığındayız diye. Takdir edersiniz ki Başkanlık Divanını tamamen iktidar partisinden oluştuğu için biz bir hafta öncesinde "Komisyonunun gündemine şunlar davet edilecek." diye bize bilgi geldiğinde öğrenmek yerine bu takvimi -bizim de önerilerimizi aldınız- taslak olarak hani belki böyle üç aylığın hepsini değil ama en azından iki haftalık, üç haftalık, aylık olarak bizimle paylaşırsanız biz de buna ilişkin eksiklerimizi, varsa önerilerimizi iletelim. Usule dair daha önce de yer aldığımız araştırma komisyonlarında yaşadığımız bir eksiklik bu yani komisyondan bir hafta önce, iki gün önce "Yarın şu kurum gelecek, şu temsilcileri dinlenecek." diye bize gelir. Böyle olmasın, rica edeceğim yani madem bu kadar kapsayıcı, iyi niyetli bir yaklaşım sergiliyorsunuz, biz de bunu takdir ediyoruz. Lütfen, rica ediyorum, bize öncesinde yasama uzmanlarımız bunu atsınlar, biz de önerilerimizi iletelim. Çünkü Başkanlık Divanı tamamen iktidardan oluşuyor yani bunu önemsiyoruz. Ve hep usul şudur yani hepimiz daha önce bir sürü araştırma komisyonlarında çalıştık; kurum temsilcileri gelir, bakanlar gelir, yardımcılar gelir, sivil toplum gelir; dinleriz, bunu yapacağız. Ama şunu da düşünelim: Yani bu araştırma komisyonunun İç Tüzük'teki kuruluş amacı nedir? Denetim yetkisi. Yani evet, yasama organı Türkiye Büyük Millet Meclisi ama aynı zamanda biz denetim yetkisiyle kurulmuş bir mekanizmayız yani araştırma komisyonlarının İç Tüzük'teki meselesi denetim yapmaktır. Yani dinleyeceğiz, evet, sorularımızı soracağız ama yani biz Komisyon olarak bu kurumlardan raporlar isteyebiliriz yani o, işte, risk haritası, yoksulluk haritası, veri analizi; böyle özel raporlar ve çalışmalar isteyelim. Yani bunu somut olarak da konuşuruz, ben az önce bazı örnekler verdim grubumuz adına ama bu pek yapılan bir şey değildir. Bunu rica edeceğim yani sizin için de iyi olur Başkanlık ettiğiniz bir Komisyonda.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bunu talep ederiz hatta hem kantitatif, kalitatif iki çalışma da düşünüyorum. Mesela, suça sürüklenmiş çocuklarla yani tevkifevlerindeki çocuklarla bu etik meseleleri hallettikten sonra, risk faktörlerini onlardan bir dinlemeye yönelik çalışmalar da düşünüyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Dinleyeceğiz ama ayrıca çalışma yaptırmak; iki. Üçüncüsü, Komisyonunda çalışacak olan yasama uzmanlarını belirlediyseniz bizimle lütfen, isimlerini, kimler olduğunu, nereden geldiklerini paylaşın, buradalarsa bize lütfen tanıtın.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Belirleme aşamasında daha, henüz daha belirlenmedi.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Onunla ilgili bir dönüşü alalım.

Sayın Vekilim gitti ama "kadınlarımız" kelimesini değil "kadınlar" kelimesini kullanmamızı tutanaklara geçmesi açısından ifade etmek istiyoruz. Kadınlar kimsenin kadını değil, birincisi bu. İkincisi de aile odaklı bakış açınızı anlıyoruz, görüyoruz ama kadını aile içerisinde sadece görmüyoruz, kadınlar ayrı bireylerdir, sadece aile içindeki rolleriyle tanımlanmamalıdır. Bunu da not edeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yasama uzmanlarını sorduysanız yasama uzmanlarımız belli: Sezen Hanım ve Akif Bey.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Onları biliyorum, bakanlıklardan gelen raportörleri paylaşırsanız seviniriz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Raportörler henüz kesinleşmedi, tabii ki onları sizinle paylaşacağız.

Başka söz talebi var mıydı acaba?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Evet, söz talebimiz var Sayın Başkan çok kısa.

ELİF ESEN (İstanbul) - Söz talebim var...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Beritan Hanım, size söz vereceğim ama hiç söz almamış Elif Esen Hanım'a söz vermek istiyorum.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam, tabii ki.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Elif Hanım, buyurun lütfen.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın başkan, ben öncelikle özür diliyorum gecikmemden dolayı.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Estağfurullah.

ELİF ESEN (İstanbul) - Uçağımın rötarlı kalkması sebebiyle geciktim.

Şimdi, Komisyon çok önemli. Ben de olabildiğince arka planda da takip etmeye gayret ettim. İyi de bir sunumumuz olmuş, onun da görsel olarak aldım, inceleme fırsatım oldu. Teşekkür ediyorum bu ön hazırlığınız sebebiyle de.

Belki farklı olarak şunları ekleyebilirim: Şimdi, "Suça sürüklenen çocuklar." dediğimizde, hedef kitlemiz doğrudan aslında suça sürüklenen çocuklar ama bizim bu Komisyonunda ele alacağımız konular iki boyutuyla ayrılacak diye düşünüyorum. Bir, suça sürüklenen çocuklar, evet. İki, suça sürüklenme potansiyeli olan çocuklar. Şimdi, bunlara dair yaklaşım, bu iki ayrı hedef kitleye dair yaklaşım da birbirinden farklı olacak. Ben uzun bir süredir cezaevlerinde 0-6 yaş grubu çocuğu olan anneleri ziyaret ediyorum. Bu ziyaretlerin ve sohbetlerin sırasında bu kaniya vardım. Neden? Çünkü oradaki bir kadının bir sorusu, benim yapmış olduğum değerlendirmeleri farklı bir boyuta taşıdı. Sizin belirttiğiniz, koruyucu, önleyici tedbirler çok çok önemli ama eğer bir çocuk -şimdi ikinci bir sınıflandırmaya geçiyorum- suça karışmış ve cezaevine düşmüşse onun o önceki hayatındaki korunabilmesi, yargı sistemine intikal etmeden ve yargı sistemine intikal edip infaz cezası da uygulanmışsa cezaevinden çıktıktan sonraki koruyucu, önleyici tedbirler de çok önemli. O hayata adaptasyonu, eğitimi varsa eğitimine devam edebilmesi, onun olabildiğince bu cezasından arındırılarak sosyal hayata tutunmasının sağlanması ve mesleklenmesi son derece önemli. Bu bakış açısı belki önemli olur diye bir katkı sunmak istedim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok kıymetli.

ELİF ESEN (İstanbul) - Yine farklı alanlardan kişileri dinlemek belki bazılarında tekrara düşeceğiz ama her bir dinlememizde belki de çok farklı alanlara da değindikleri için notlarımız zenginleşecek, bakış açımız farklılaşacak ve zenginleşecek. O açıdan ne kadar fazla kişi dinleyebilirsek, uzman dinleyebilirsek, kurum ve kuruluş dinleyebilirsek iyi olur diye düşünüyorum.

Yine, sonucu çok önemserim yani bu evet, komisyonlar kuruluyor, komisyonlar sonucunda bir rapor ortaya çıkıyor ve fakat bizim bu raporun haricinde dinlediğimiz kişilerden şunu talep etmemiz gerekir diye düşünüyorum, gelmeden çünkü o hazırlığı yapabilmeleri için. Biz bir sunum dinleyeceğiz her bir gelenden kendi bakış açılarıyla fakat burası yasamanın yapıldığı merkez, ülkemizin yasamasının yapıldığı Türkiye Büyük Millet Meclisi, bize şu hazırlıkla gelebilirler mi? İhtiyaç ve sorun tespitlerine dair nerelerde mevzuat değişikliği yapabiliriz? Bu bir kanun değişikliği, yönetmelik değişikliği ya da genelge değişikliği olabilir ve yine farklı bir önerim de olacak: Biz çocukları dinleyeceksek -ki bu çok kritik değer- onlara nasıl yaklaşacağımız ve o dinlemenin usulünün ne olacağı çok çok önemli. Ne olur, ona...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, etik kurullardan geçecek o.

ELİF ESEN (İstanbul) - Evet yani belki biz hiç yorum yapmadan sadece dinlemeliyiz mi bilmiyorum. Bu kritik...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii, etik bütün merhaleleri aştıktan sonra.

ELİF ESEN (İstanbul) - Mutlaka ona dikkat edeceksinizdir ama ben yine belirtmek istedim.

Ve son olarak, yakın zamanda bu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığındaki konuşmamdaydı diye hatırlıyorum, bir ulusal çocuk izleme sisteminden bahsettim; dijital veri kaynaklarıyla desteklenen ama Bakanlıklar arası entegre bir sistem. Biz ancak o zaman çocuğu ve daha üst çatıda aileyi koruyabiliriz. Çünkü çocuğun korunmasından bahsediyorsak biz, ailenin içinde önce, ailenin içinde, okul sisteminin, okul ekosisteminin içinde çocuğu korumalıyız. Bunun için de öncelikli bakanlıklarımız, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı; birinci halka bunlar. İkinci halkada ise Adalet Bakanlığı çünkü infaz gerçekleşmişse ve yargı sisteminin içindeyse Adalet Bakanlığı ve sonraki rehabilitasyonu ve tutunabilmesi için de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları çok önemli. Bu bakanlıkların ortak veri ve ortak raporlama sistemiyle entegre, bütüncül, koruyucu, önleyici sistemi işte... Bu ulusal çocuk izleme sisteminin içinde biz de belki olaylara daha üst boyuttan bakarsak sadece belli bakanlıklara odaklanmadan bu Komisyonun sonuçları açısından verimli ve etkili olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ettim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok kıymetli bir öneri. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı böyle bir çalışma içerisinde zaten.

Çok teşekkür ediyorum.

RUKİYE TOY (Sivas) - Adalet Bakanlığımızda da var çocuk izleme merkezi.

ELİF ESEN (İstanbul) - Evet, tabii, çok ama sınırlı. Ben Sayın Bakanla bunun görüşmelerini...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hepsini koordine ederek, bütün bakanlıklardan veri çıkaralım.

ELİF ESEN (İstanbul) - Pardon. Bu evet, yani yanlış anlaşılmasını istemem, beş yıldır biz bunu öneriyoruz zaten, mahalle bazlı, sosyal hizmet uzmanlarıyla gerçekleştirecek aile...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Böyle bir çalışma var.

ELİF ESEN (İstanbul) - Başlattılar ama sadece İçişleri Bakanlığıyla ve daha dar kapsamlı ve birkaç pilot ilden oluşan, ben de beğeniyle takip ediyorum ve Sayın Bakanla iletişim hâlindeyiz ama bu biraz daha belki de daha kapsamlı üst bir...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Daha kapsamlı olacak.

ELİF ESEN (İstanbul) - Yani Cumhurbaşkanlığı tarafından sahiplenerek, Aile ve Aile Yılları ilan edilmişken daha üst bir çatıda bakanlıkları kapsayacak bir ulusal izlem sistemine dönüştürülmesi benim önerim. Hani oraya indirgenip... Nasıl diyeyim, uygun kelimeyi bulamadım, oraya indirgenmemeli diye söylemiş olayım. Takip ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

Beritan Hanım'ın tekrar bir söz talebi var.

Hemen sizin mikrofonunuzu açayım öncelikle.

Buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çok sağ olun.

Aslında ben toplantının başında sadece metodolojiyle ilgili konuşmayı tercih ettim, buna dair eklemelerimizi ve eleştirilerimizi sunduk ama şimdi vekillerimizi dinleyince açıkçası bu konuşmayı yapmadan da geçmek istemedim çünkü bunun çok tarihî bir sorumluluk da olduğunu düşünüyorum çocuklara karşı yüklediğimiz.

Şimdi, biz bir sosyoekolojik modelden bahsediyoruz, onarıcı adaletten bahsediyoruz fakat bu niyetle kurulmuş olan ve onuncu ve on birinci yargı paketlerinden beri paketten çıkıp bir araştırma komisyonu ile daha bilimsel, daha çocuk yararına, çocukların üstün yararını gözeterek bir komisyon kurma niyetiyle kurulmuş oldu iyi niyetiyle buradayız fakat eğer tablo bizi de bu çocukları hapsedmeye giden yolda bir iştirakçi olarak kılsa -Komisyonunun çalışmaları- buna da net itirazımız olduğunu şimdiden söyleyelim. Şu açıdan söylüyorum Sayın Başkan, bakın, biz sosyoekolojik modelden bahsedip eğer İngiltere'de çocukların...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Beritan Hanım, şöyle yapsak mı acaba?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben bir bitireyim cümlem.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, dediğim gibi, burası bir araştırma komisyonu ve bilimsel bir disiplinle yürütmek istiyoruz. Bugün metodoloji konuştuk eğer sizin böyle kaygılarınızı doğrulayacak bir şeyler olursa o zaman hem bu konuşmayı yaparsınız hem de o zaman inisiyatif alırsınız.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Kaygımı ifade edeyim. Kaygım şu aslında...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şu anda gerçekten bu konuşmanın yeri değil.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Peki, bir sözümü bitireyim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - O zaman lütfen cümlelerinizi tamamlayın çünkü gerçekten...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam Başkan. Lütfen siz de sözümü kurmama müsaade edin ki biz buraya katkılarımızı...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben sizi heyecanla saatlerce dinlerim ama bu toplantının gündemi bu değil.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çok teşekkür ederim.

Şöyle, şimdi, biz sosyoekolojik modelden bahsedip eğer İngiltere'de çocukları on yaşında hapseden modeli ziyaret etmek için İngiltere'ye gideceksek...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Öyle bir şey denilmedi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Niyetimiz çocukları hapsedmekse eğer erken yaşta, yetişkinlerle muamele etmekse Pekin Sözleşmesi'ni ihlal etmekse bizim burada çok açık şerhimiz olduğunu ben burada tutanaklara da geçirmek istiyorum. Şöyle, İngiltere'deki modele ilişkin bir kafa karışıklığı var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - İngiltere'de önleyici bir model var Beritan Hanım. İskoçya'da ve İngiltere'de...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Şöyle, farkındayım, biliyorum.

Bitireyim Başkan, kesmezseniz olur mu, sizden rica ediyorum. Şimdi, İngiltere'de gerçekten on yaşındaki çocukları hapsedmeye yönelik birtakım kanunlar var ama 2013 yılından beri sadece 19 çocuk bu kapsamda yargılanmış, tutuklanmış.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Orada önleme zaten, önleme temelli.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - 2'si 10 yaşında bakın, 11 yaşında olan 2 kişi var, 12 yaşında olan 2 çocuk var ve 2013 yılından beri 19 çocuk yargılanmış. Şimdi, bu çok ekstrem bir şey. Biz bu ekstrem meseleyi "İngiltere'de böyle yapıyor." diye kendimize bir zemin oluşturursak vay hâlimize diyeyim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hiç öyle bir bakış açımız yok, müsterih olun lütfen.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam, çok teşekkür ederim. Ben dile...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum. Sağ olun, var olun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Son eklemem Sayın Başkan.

Şimdi, cezaevi ziyaretleri önemli.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sizin önerilerinizle yapacağız o ziyaretleri. Eminim sizin de...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamamdır. Bir sözümü kesmeyin ama Başkanım, lütfen bir tamamlayayım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama siz de lütfen gündeme sadık kalın.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Böyle insicamım da bozuluyor. Rica ediyorum, bir müsaade edin.

Şimdi, cezaevi ziyaretleri meselesini çocuk dinleme meselesi üzerinden getireceğim. Şimdi, biz çocukları dinleyecek miyiz? Metodoloji bu da. Çocukları dinleyeceksek hangi kriterlere göre dinleyeceğiz, neye göre seçeceğiz? Biz ne soracağız çocuklara? Ben bunun çok tehlikeli bir mesele olduğunu düşünüyorum. Bu sebeple...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Zaten Komisyon üyeleri sormayacak elbette ki, bilimsel bir çalışma metodolojisiyle uygun uzmanı soracaktır, dediğim gibi etik kurullardan geçecektir.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Benim önerim şu...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir akademik çalışma ciddiyetinde olacaktır, yoksa biz gidelim "Hadi çocuklar, sizinle geldik..." gibi bir şeyi tabii ki bizden beklemiyorsunuz değil mi?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben çocukların buraya davet edilmesini kesinlikle doğru bulmuyorum. Gidecek ve çocukları dinleyeceksek cezaevlerinde dinleyelim diyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bunlar şu anda kaygılarınızdan ibaret. Bunların hiç birisi olmayacak.

Kıfayetimizakere yapıyoruz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ve son önerim şu: İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun Çocuk Hakları Alt Komisyonuna ve Cezaevi Alt Komisyonuna da biz dilekçe verdik ve çocuk cezaevlerini ziyaret etmek istediğimizi söyledik, henüz bu Komisyon kurulmamıştı. Şimdi, madem burada metodolojiyi konuşuyoruz ve bir cezaevi ziyareti de konuşuruz o zaman, ben bu diğer iki Komisyonun da sürece dâhil edildiği hem İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun Çocuk Hakları ve Cezaevi Alt Komisyonlarının hem de suça sürüklenen çocuklarla ilgili kurulan komisyonun dâhil olduğu bir heyetin çocuk cezaevlerini ziyaret etmesinin ve orada çocukları ve mevcut koşullarını incelemesinin çok değerli, kıymetli olacağını düşünüyorum.

Çok şükür, sözümü kesmeden bitirebildim ama...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum fakat şu konuda...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - ...bence bu şekilde çalışmayalım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bence de böyle çalışmayalım.

Her bir toplantımızın bir gündemi olacak. Burası bir araştırma komisyonu, Genel Kurul değil, bir münazara kulübü hiç değil. Yani, sizin kaygılarınızı anlıyorum, Komisyon dışında da bunları bana söyleyebilirsiniz, aynı kaygıları taşıyoruz. Ben bir akademisyenim, buradaki milletvekillerimiz profesör, hukukçu; hep yetkin kişiler. Emin olun, sizinle aynı kaygıları bütün Komisyon paylaşıyor ama sizin bu heyecanınız bizi tabii ki çok memnun ediyor aslında.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tek eleştirim size şu: Diğer arkadaşlar metodoloji dışında konuşunca nasıl onların sözünü kesmediyseniz ben de metodoloji dışında söz kurduğumda benim sözümü de kesmemenizi beklerdim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, metodolojiden biraz ayrılmak var bir de tamamen sapmak var.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Biz zaten konuşmanın başlangıcını öyle yaptık yani ben metodolojiyi konuştum sizinle konuşmamın başında.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok da güzel önerileriniz oldu. Kesinlikle dikkate alacağız metodolojiyle ilgili.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Fakat diğerleri beni kaygılandırdı, diğer konuşmalar kaygılandırdı beni. O yüzden iletmek istedim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hiç kaygılanmayın hem etik kurallara dikkat eden, son derece akademik ciddiyeti olan bir... Burası zaten Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu. Bu konuda müsterih olun.

Sayın Suiçmez'in de son bir söz talebi var...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çok affedersiniz Sibel Hocam, kestim ama önergelerimiz de tutanaklara geçerse iyi olur.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Dilekçeler de geçsin Başkanım, önergeler.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Konuşulan her şey tutanağa geçti. Hiç merak etmeyin, müsterih olun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, "Raportörleri belirlemedik." dediniz, o yüzden biz de size raportör isim önerisinde bulunacağız. Ben yine aynı şeyi tekrar ediyorum: Bunların tümünün belirlenmesinde oturup konuşabilmeyi becermemiz gerekir. O nedenle fikrimizin de alınması gerektiğinin altını çiziyim. Sistem burada nasıl olacak bilmiyorum ama birçoğunda kurum görüşünü alacağımız kişileri buraya çağırdığımız zaman -Elif Hanım da az önce söyledi- tekliflerini alalım ama ne için çağırdığımızı da onlara önceden yazılı bildiriyor musunuz? Yani hedefin ne olduğunu, onları hangi amaçla çağırdığımızı da onlara bildirelim. Burası hani böyle bir ağlama duvarı gibi de olmasın, niye çağırıldığını herkes bilsin, gelsin, belki daha amaca yönelik olur.

RUKİYE TOY (Sivas) - Uzmanları ve raportörleri diyorsunuz değil mi?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok yok, dinlenecek olan kişileri de diyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tam da bunu söyledik zaten, ne istediğimize dair hani bir teorik "background"u olan, neyi aradığımıza dair onlara önden çeşitli çerçeveler sunacağız çalışma alanlarına göre.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tamam.

Sayın Başkan, bir de şunu söyleyeyim: Elbette ki burası bir disiplin içerisinde gidecektir ama bizim burada söz söylememizi, fikirlerimizi söylememizi engellemeye yönelik bir tutum sergiliyorsanız da burada iyi niyetten uzaklaşacağımızı söylemek isterim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Böyle bir tutumum olmayacaktır. O konuda da müsterih olun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bizim o zaman Komisyon kurmamıza da gerek yok yani bilimsel çalışmalar oluyor. Aslında çağırsak -bir sürü bilimsel çalışma yapılmış- bu üç ay, dört ay sonra yapılacak olan çalışmaları çok iyi söyleyecek arkadaşlar, hiç

burada toplanmaya gerek yok, havale edelim arkadaşlara çalışsınlar. O yüzden, daha özgürlükçü, bazen konu dışına çıkabiliriz. O yüzden "Burası bilimsel bir komisyondur." deyip özgürlüklerimizin, söz söyleme özgürlüklerimizin önüne geçecek bir metodun da izlenmemesi gerektiğinin altını çizmek isterim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Öyle bir metot...

Ben, müsaade ederseniz, küçük bir kapanış cümlesiyle konuya bir açıklık getireyim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Son birkaç söz söylemenizden dolayı söylüyorum yani. Biz burada konuşamayacaksak gelmemize gerek olmaz yani.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Öyle bir şey yok ama bakın, şu anda bile çok gereksiz bir tansiyon oluyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok, bence sizin kendi tutumunuzdan, son dakikalardaki tutumunuzdan kaynaklandı, yoksa gayet iyi gidiyorduk yani.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bence de gayet iyi gidiyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Gidecek tabii, o amaçla...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Komisyonumuz, gerçekten, çok kıymetli üyelere teşekkür ediyor. Ben, bu heyecanı, bu samimiyeti herkeste hissettim, öneriler de çok güzeldi fakat şunun altını çizmek isterim: Böyle bitmeyen toplantılar var, "never ending" toplantı yani başlıyor, beş saat konuşuluyor... Neticede burası bir araştırma Komisyonu. Burada -siz sosyal demokrat bir gelenekten gelen birisiniz, değil mi- pek çok emekçi arkadaşımız, burada çalışan memurlar... Mesela ben dörtte başlamayı tercih etmezdim, daha erken başlamayı tercih ederdim ama öyle talep geldiği için bugün öyle yaptık. Mesela, biz, diyelim ki, beşte toplanıyoruz, beş saat konuşuyoruz, aslında, işte, o özgürlükle o bilimsel disiplini koruma arasındaki dengeyi hepimiz kuracak yaşta ve olgunlukta kişileriz yani bir çerçeveye dâhil gidersek neticeleri de hem rapora yansımaları açısından hem de bilimsel değer açısından daha iyi olacaktır, yoksa kimsenin söz ve fikir hürriyetine burada tahdit koyacak bir anlayış kesinlikle yok.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Umarız öyle olur. İsteğimiz hepimizin bu.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu konuda da müsterih olun lütfen.

Çok çok teşekkür ediyoruz.

Başka...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O kadar; iki önemli husus.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Takvimimiz belli mi Sayın Başkan, ne yapıyoruz, ne zaman görüşüyoruz, nasıl yapacağız?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, bugün metodolojiyi görüştük, başka da söz talebi yoksa ben Komisyonumuzun gündeminde bugün görüşecek başka bir konu olmadığından dolayı toplantıyı kapatıyorum.

Katılımlarınızdan dolayı hepinize çok teşekkür ediyorum, iyi günler diliyorum.

Kapanma Saati: 17.46